

900641

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.”

(Din „Spirit și Materie” de I. Colfescu-Delaturda)

Conținutul

- „România Eroică”; Cu noi este Dumnezeu.**
 - Radu Stanca: Colind.**
 - Prof. Dr. Munteanu: Ortodoxie și cultură.**
 - Titus Malai: Primatul credinței.**
 - Ion Colfescu-Delaturda: Unde sunt zeii?**
 - Dr. Ilie Dăianu: Forțele latinității regeneratoare.**
 - Iosif Maniu: Cultul monumentelor și al altarelor trecutului.**
 - I. C. Suceveanu: Evreii din Ardeal în slujba revizionismului.**
 - Ștefan Peneș: Alegerile, Sărbătorile și Clasa de mijloc românească.**
 - „R. E.”: Memento pentru sărbători.**
- CRONICI.**

Abonament anual 250 lei; instituții și străinătate 500 lei. Abonament de sprijin 1500 lei.

900641

CĂRȚI-REVISTE-ZIARE

Bibliografie. „T. Cipariu”, — de Dr. Ilie Dăianu. În 3 Sept. s'au împlinit 50 ani dela moartea „păritelui filologiei române”, T. Cipariu. Cu acest prilej multe publicațiuni au adus pagini comemorative. În satul nașterii lui, Pănade, și în Blaj, locul activității lui bogate, s'au ținut și serbări comemorative. Nu și-au dat tributul recunoștinței, nici Academia Română, al cărei membru întemeietor și președinte i-a fost, nici „Astra” dela Sibiu, care asemenea îi datorește tot așa de mult.

Cea mai largă comemorare i-o face colaboratorul nostru, Dr. Ilie Dăianu, în cartea ce o semnalăm cu titlul de mai sus. P-tele Dăianu, care în tinerețe sa l'a cunoscut și la cortejul de înmormântare, i-a purtat crucea, ni-l arată pe marele Cipariu în aspectele multilaterale sale activități, și ni-l face cunoscut în fețele mai puțin cunoscute ale prodigioasei sale personalități. E o carte de evocare sintetică, care merită a fi citită de tineretul de azi, care așa puțin cunoaște pe oamenii Ardealului dinainte de război. Cartea costă numai 20 lei și se poate avea la librării sau la autor, Cluj, Str. Regală 52.

„Orientări” anul al VI. No. 11-12 Nov.-Dec. 1937. De sub direcțiunea inimosului român C. R. Crișan.

În articolul de fond Directorul revistei se nizuiește a ne arăta raporturile dintre creștinism și legionarism. „Legiunea și creștinismul sunt două forțe ale culturii, cari nu sunt antipodice, exclusive indiferente, ci sunt coordonate și colaboratoare.

Politica și religia, cari izvorăsc din acelaș izvor

și sêrvesc acelaș scop, pe două planuri diferite, ce se întretae în acelaș punct, realizarea destinului uman. Își propune să desvolte în 12 articole viitoare fundamentele comune dintre religie și legiune. Până atunci constată: „două linii comune până la identitate, între Legiune și Creștinism: 1. Și Creștinismul și Legiunea pun temelia pe un om nou. Ca în evanghelie, legiunea se mărește prin faptele legionarilor. 2. Creștinismul are ca organ de acțiune Biserica, legionarismul are Legiunea. Biserica este compusă din totalitatea sufletelor trecute, prezente și viitoare. La fel, Legiunea. Ea, Biserica, nu decade, nu scade, nu se spurcă, dacă un creștin e ticălos, căci ea e Sfântă și fără pată. Și un legionar poate cădea, dar căderea lui, nu aduce căderea Legiunii. Legiunea e fără pată, nu scade și nu decade”. Restul numărului este ocupat cu poezii de Radu Nour, Ion Cerlețianu, Gr. Zozu, Gh. Popovici, Oct. Sargețiu, I. Marinescu-Predealu, G. Bobei, D. Portase-Prut, Dragoș Tomoiagă, Titus Grecuir și Mircea Manoliu.

Revista își încheie numărul său dublu, cu recenzii de cărți și reviste.

Cu numărul acesta „Orientări”, încheie al șaselea an de apariție. Se dovedește și cu această ocazie cât de adevărat este proverbul: „Omul sfințește locul”. Apare în mică com. Moinești jud. Bacău, pe care însă inima și anima lui Crișan și a colaboratorilor săi o ilustrează și o transformă într'un centru de puternică fermentațiune spirituală.

În numărul viitor ne vom face o plăcută datorie de a ne ocupa pe larg de ziarele din provincie.

„IRIS”

**Societate Anonimă Română pentru
Industria Ceramică, Cluj**

Prima fabrică românească de porțelan din România

Birourile și Uzinele:

Cluj, str. Chintăului Nr. 74. — Telefon: 19—26.

Depozitul de desfacere:

Cluj, Str. Memorandului Nr. 22.

PRODUCE:

Porțelan: Articole de menaj, albe și decorate. — Articole electrotehnice. — Articole farmaceutice.

Sobe de teracotă: În forme și culori diferite de cea mai bună și frumoasă calitate, toate căptușite cu material refractar de „Chamotte”.

Chamotte: Cărămizi refractare normale și în forme speciale de rezistență superioară, apoi mortar refractar de aceeași rezistență.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTĂ PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

Cu noi este Dumnezeu

MOTTO: „N'am venit să aduc pacea, ci sabia“
„Foc am venit să arunc pe pământ“

Mitologia greacă reprezenta lumea de dincolo de fizic care guverna pe muritori. Fiecare năzuință omenească era întruchipată într'o divinitate care reprezenta acea năzuință, peste generații. Aceste divinități erau idealuri cari animau pe cei vii, pe cei meniți nașterii și morții, și le da un scop și o rațiune de a fi. Marile virtuți, ca și marile vici, erau toate proiectate dincolo de existența fizică, în perpetuitate. Zeii guvernau omenirea și creau pe om după chipul și asemănarea lor. Minerva ne-a dat pe Cornelia, mama Grachilor, pe matroanele cari nășteau și creșteau pe marii eroi ai acelor timpuri, pe vestalele cari conservau focul sacru al spiritualității omenesti. Venus ne-a dat pe toate frumoasele antichității. Hercule și Marte se văd în toți eroii, în eroismele grecești, în expedițiile lui Alexandru cel Mare, în armatele cuceritoare și în generalii romani.

Progresul și decadența popoarelor se oglindesc în zeii lor. Idealul, credința vie, ne dă elanul irezistibil de înfăptuire: **e însăși viața.** Nu există victorie umană, în orice ramură de activitate ar fi, fără ajutorul zeilor, fără prezența lor. Nici nu sunt oamenii aceia care câștigă, ci zeii cari îi călăuzesc, cari trăesc în iei și le conduc pașii. Lupta propriu zis, nici nu se dă între oameni, ci între zei. Credința singură salvează. În ordine socială, orice înfăptuire trebuie căutată în dispariția indi-

vidului, în sacrificarea lui pe altarul comunității. Orice progres, orice înfăptuire cere depășirea individualului, călcarea în desinteresare, în sacrificiu, în eroism.

Dar, dacă zeii vechi asigurau victorii ca cele dela Termopile, ca cele cari au dat viața de o clipă a vastului imperiu al lui Alexandru, ca cele cari au făcut să se nască și să dăinuească „Moles Romanum“; ce fel de victorii pot asigura idealurile creștine, întruchipate în Christ, pentru bărbat și în Madona, pentru femeie!

Odată cu sfârșitul lui Decembrie să ivește aurora anului pământesc, iar, cu nașterea lui Christos, s'a ivit aurora spiritualizării omenirii, a renașterii popoarelor în iubirea și armonia universală. Mai mult ca oricând, astăzi, simțim cum Christ transformă totul în toate și înfăptuește o nouă ordine conducătoare.

Pentru a fi investit cu asemenea puteri de Demiurg, el a trebuit să se desbrace de tot ceea ce omul, în ignoranța și neputința lui, considera ca valoare: s'a născut în iesle, alături de animale și de oamenii simpli, păstorii, și a murit pe cruce, moarte groaznică, între tâlhari. E o dovadă sublimă de lepădare de orice vanitate, de orice materialism, de dispariția totală în opera întreprinsă, de trecere prin moarte și suferință la viață.

Dar nu numai acest eroism inimitabil ne prezintă Mântuitorul. El s'a născut

dintr'o virgină, dintr'o Fecioară precurată. Și astfel existența Mântuitorului e steaua călăuzitoare, e întruchiparea eroismului viril, după cum Imaculata Fecioară e întruchiparea curățeniei, a candoarei și a eroismului feminin, care să dea naștere și să crească generațiile eroice cari să regenereze omenirea.

Nu puterile omenești asigură victoria, ci numai grația divină. Christ le pregătește toate; numai *El este calea, adevărul și viața.*

Celce este înarmat în Christ este invincibil; după cum femeia care întruchipează pe Madona este eroismul feminin întrupat. Pentru ca să distrugi un popor, trebuie să'l îndepărtezi dela Dumnezeu. Astfel îi iei pedestalul de existență și îl condamnă pieirei.

Rostul Sărbătorilor pentru nașterea Mântuitorului nu este în escese gastrice, ci în acela de reculegere adâncă, de refacere a spiritualității noastre în continuă luptă cu materialismul, care caută să ne animalizeze și să ne arunce în haos; în acela de a ne reconforta, de a ne reface, de a ne renaște la o viață nouă, la viața

în Christos și în naționalism care e vehicolul Lui pentru desăvârșire.

Christ n'a adus pacea, ci sabia; războiul spiritual în contra haosului mizeriei materiei; pentru a împlânta iubirea și armonia în Univers. A aruncat focul pe pământ. Numai popoarele cari vor înțelege că sunt în război perpetuu vor putea avea victoria.

Evenimentele mondiale se desfășoară sub steaua lui Christ. El realizează revoluția cea mare: **revoluția în anime.**

Suntem victorioși, întrucât suntem înconjurați de oștile Lui. Și suntem morți, întrucât suntem părăsiți de aceste oști, oricât de puternici am părea din punct de vedere material. Noi însă vom fi vii și vom fi victorioși pentru că **cu noi este Dumnezeu și oștile Sale cerești.**

Deaceea „România Eroică“ urează citorilor săi și neamului întreg să se renască în Christos și în naționalism; urează ca să ajungem să trăim cu toții adevărul că El este **Alfa și Omega**, că nașterea Lui este nașterea noastră, că nu suntem vii decât prin El.

„România Eroică“

COLIND

Vifleim din zare nouă
Pâinea noastră dă-ne-o nouă,
Velerim stropit cu cer
Pentru albul Lerui Ler...

Clopotele să te bată /
- O ce veste minunată -
Că din staul, curcubeu,
Iar scâncește Dumnezeu...

Poartă'n margini să se dea
Că te-așteaptă logostea,
Prunc din scutecele moi
Și colindă pentru oi...

- Colo'n sus și mai în sus
Sufletul întrebă dus,
Ziurel de zi să zică
Pentru palma asta mică

Pentru fruntea asta nouă,
Velerim stropit cu rouă
Și colindă frântă'n două,
- Pâinea noastră dă-ne-o nouă...

Radu Stanca

Ortodoxie și cultură

de Prof. Dr. MUNTEANU
rectorul Academiei teologice ortodoxe române din Cluj

Sub influența unor ideologii streine, puse în circulație de dușmanii neamului nostru, din meschine calcule destructive, precum și de unele dubioase valori culturale, adăpate din izvorul naționalismului ateu, de 4 decenii încoace, se duce o aprigă luptă împotriva bisericii strămoșești. Motivul este evident, deoparte conștiința valorii acestei instituții în viața neamului, dealtă parte criminala și inconștienta tendință de a lansa și la noi în numele științei un curent la modă în apus.

Atacurile au culminat în acuza imposibil de probat: ortodoxia este potrivnică dezvoltării culturale a unui popor, este un sistem de cugetare perimat. Repetată zi de zi cu lux de argumente, fanteziste, au reușit să câștige adepți în rândurile celor certați cu morala creștină și celor dornici de a se face cunoscuți printr'o atitudine aparte de cea comună și îndatinată, creind un fel de ostilitate, sau în cel mai bun caz, un fel de indiferentism aproape în întreaga noastră pătură cultă față de problemele religioase în general și ortodoxism în special.

După războiul care a desechilibrat ordinea socială din lume, viața publică la noi poartă timbrul desinteresului față de imperativele creștinismului ortodox. Găsim legiuiri cari tind să scoată pe Hristos din educația tineretului; miniștri, cari socotesc biserica, drept o instituție, care mai trăește numai în temeiul trecutului, fără nici un merit actual în viața sufletească a neamului.

Rezultatul îl vedem. Degenerare morală, o prăpastie ce se sapă tot mai adânc între păturile sociale, cari intră în componența neamului, lipsa de afirmare viguroasă în diferitele domenii ale vieții. Pericolul desagregării a început să trezească conștiințele la realitate. Glasul de chemare la o nouă viață, izvorâtă din rădăcinile trecutului nostru de cinste și eroism, de dragoste și credință în Dumnezeu și legea lui în care am văzut lumina zilei ca neam, se ridică furtunos din cele patru colțuri ale țării.

Azi se pune cu toată seriozitatea problema revenirii la sprijinul spiritual al bisericii strămoșești. Spre ea se îndreaptă pline de speranțe privirile tuturor, câți își dau seama de grozăvia abisului spre care ne-am îndreptat.

Este mult prea complexă problema în întreg ansamblul ei, decât a o deslega într'un singur articol de revistă. Necesar fiind mai întâi a spulbera orice umbră de îndoială ce ar mai putea persista în suflete, oprindu-le a se reapropia cu toată încrederea de biserică, mă voi mărgini a răspunde acuzei care a provocat atâta învrăjpire: că ortodoxia este anticulturală.

Accentuez cu anticipație: între principiile creștinismului ortodox și cultură, nu este contradicție. Sunt două valori indispensabile vieții. Omul cult, nu poate fi decât adânc religios și, invers, omul credincios, este promotorul culturii în gradul cel mai înalt.

Disonanța poate rezulta numai dintr'o greșită definiție a noțiunilor ortodoxie și cultură. Dacă prin ortodoxie se înțelege numai ritualul religios și câteva obiceiuri practice cu sfințenie în trecut, iar prin cultură orice progres tehnic unilateral, atunci bineînțeles contradicția este de neînlăturat.

Ortodoxia este însă viața trăită după divinele perceptive ale Mântuitorului, viață care înobilează și spiritualizează pe om ridicându-l din înăbușitoarea atmosferă a Pământului, în claritatea ideală a Cerului.

Cultură este îngrijire în scopul înobilitării. Obiect al acestei îngrijiri sunt toate valorile pozitive, și în special aptitudinile prezente în natura omului.

În om rezidă o neadormită năzuință de evoluție spre desăvârșire. Așadar subiect al vieții religioase ortodoxe este omul, iar subiect al vieții culturale este tot omul. Omul este terenul pe care se întâlnesc cele două năzuințe, adânc înrădăcinate în însăși ființa lui.

Ne putem închipui o conviețuire atât de intimă fără influențe reciproce? Ne putem închipui o sufocare conștiință a unei vieți, fără rezonanțe dureroase în cealaltă? Drumul drept este numai armonizarea celor două. Scopul final al culturii, (realizarea ideii omului nobil până la cea mai ridicată înălțime posibilă, este desfigurată în omul areligios, antiortodox. Ortodoxul convins și activ este cel mai puternic promotor al culturii reale.

Este posibilă o armonizare? Pot sta alături două potențe egale, fără a se ciocni în interese, fără a încerca să se subordoneze? Evident nu.

Căci, chiar dacă am considera cele două năzuințe în forma lor inițială egale în intențitate, nu trebuie să trecem cu vederea diferența ce se accentuează în posibilitățile de realizare a scopurilor propuse. Năzuința spre idealul ortodox, deși identică cu năzuința spre idealul culturii, șansele devenirii unui adevărat urmaș al lui Hristos, sunt mai multe, decât șansele realizării omului nobil prin cultură. Ultima realizare întâmpină mai multe obstacole și, în ultima analiză, este completamente lipsită de orice ajutor extern, în schimb prima fiind exclusă în totalitatea ei posibilităților omenști, are și ajutorul divin.

Astfel prin posibilitățile diferite de realizare, cele două vieți se armonizează subordonându-se dela sine. Negarea acestei ordine înseamnă nu atât imposibilitatea vieții creștine, cât mai cu seamă a celei culturale.

Două vieți, cari se sprijină reciproc, trăind într-o armonie de subordonare, este raportul ideal între ortodoxism și cultură.

Care este sprijinul efectiv dat culturii de ortodoxie, ca viață suprapusă? Este prețios din două puncte de vedere.

1. Valorile cari constituiesc obiectul culturii, diferă ca importanță. O cultură sănătoasă trebuie să observe ordinea ierarhică a valorilor, trebuie să satisfacă acea coordonare a problemelor culturale după importanță. Ori criteriul ideal al ierarhizării îl oferă numai ortodoxismul. Din acesta emană lumina de obiectivă pătrundere a valorilor lumești. Prin prisma acestei lumini se conturează distinct două grupe de valori: valori, spirituale, vecinice, și valori materiale (trecătoare). Primele se impun grijei culturale a omului, chiar împotriva voinței lui; promovarea lor condiționează direct ajungerea scopului urmărit de cultură. Valorile materiale sunt mai puțin importante și numai indirect se atinge cu scopul culturii. Ele pot fi numai condiții pentru posibilitatea celor dintâi. Străduința culturală deci, chiar dacă se răsfrânge și asupra lucrurilor din lume, n'avem să cădem în greșala că acesta ar fi obiectul culturii. Astfel, mai explicit vorbind, cultura pământului, stăpânirea tehnică a naturii, sau chiar subjugarea propriei noastre naturi omenști nu sunt meniri propriu zise ale culturii.

Ortodoxia ia sub scutul său valorile superioare, în fața supracultivării valorilor inferioare. Este însă o exagerare, un neadevăr, când i se atribue o desconsiderare a valorilor inferioare.

Nici decum nu oprește grija omului față de corpul său, căci nu poate disprețui sănătatea corporală; nici nu este ostilă propășirii în toate ramurile vieții de toate zilele. Un asemenea dispreț față de tot ceea ce ne înconjoară este o eroare, iar eroarea este antiortodoxă. Numai prejudecata bolnavă a unor oameni își poate închipui asemenea observații.

Natura omului a slăbit prin păcat. Pentru a realiza idealul cultural această slăbire este un obstacol. Este avizat deci la ajutorul darurilor divine ale credinței ortodoxe, pentru a se putea învinge pe sine, pentru a putea duce la bun sfârșit scopul propus.

Putem spune, dezvoltarea armonică a tuturor aptitudinilor nobile ale naturii omenști, ca țintă ideală a culturii, este posibilă numai prin ortodoxism.

Nu este totuși ortodoxismul un creator al culturii. El nu are o menire nemijlocit culturală, dar prin chemarea omului la D-zeu, creiază o concepție ideală despre demnitatea omenească, pune la dispoziție mijloacele harnice pentru ajungerea acestei demnități, deci indirect clădește la inabilitarea ființei umane.

În concluzie, creștinul ortodox privește cu toată seriozitatea problemele culturale, atribuind lucrurilor din lume valoarea reală. Pentru el munca culturală este plăcută, fiind convins, că activează alături de D-zeu, pentru inabilitarea propriei sale ființe, pentru crearea omului nobil, demn de înfierea stăpânului universului!

Orice altă stabilire de raporturi între ortodoxism și cultură, este nelogică și inacceptabilă.

Convorbiri Literare, nr. 8—10, pe lângă materialul prețios literar, semnat de Ov. Densușianu, Davidescu, S. Ludescu, A. Tz. Samurcaș, etc. aduce elogioase aprecieri asupra scrierii „Moldovănuț” a p-telui Dr. Dăianu, apărută în paginile rev. noastre.

„...evocă într'un chip magistral și duios figura senină și românească a inflexibilului prelat al Blajului I. Micu Moldovanu zis: Moldovănuț”.

„Multilateralitatea eminentului om al bisericii și culturai românești din Ardeal este zugrăvită numai în câteva pagini”.

Aprecierile frumoase sunt semnate de I. Al. Georgiu.

PRIMATUL CREDINȚEI

de TITUS MALAI

profesor la Academia teologică română unită din Cluj

Nicăeri nu se vede mai limpede dezastrul ce poate să-l pricinuiască binelui colectiv în marea societate a oamenilor și în special în familia națiunii, decât acolo unde la cârma statului se află oameni nefast lipsiți de credință.

Când dăunăzi guvernul irlandez a găsit cu cale să confiște cartea lui Leon Blum intitulată „Du mariage“, și-a motivat atitudinea declarând că este „peste măsură necinstită“. Autorul care vrea să regleze contactul matrimonial între oameni pe baze atee, după năravuri bestiale, iată ce monstruitate abominabilă susține printre altele multe: „Niciodată nu am aflat ceva deosebit de respingător în incest“. Să te miri că o caricatură recentă elvețiană îl prezintă mitologic jumătate om și jumătate dobitoac? Principial îl ia la răspundere Marcel Thiébaud în cartea: En lisant M. Léon Blum, (1937), spunând unele ca acestea: Cum ar putea să zidească un sistem uman rezonabil un om care vorbește atât de straniu despre familie, iubire și patrie, când aproape toată viața omului este angajată în cercul familiei, iubirei și patriei? Și cum s'ar putea crede că unul care atât de greșit judecă despre esențial, ar fi în măsură să judece bine despre accesoriu? ...

Mai ales când ai un rol de comandă în stat contează enorm, dacă ai ori nu ai credință.

Omul fără de credință se vrea izolat de Cer, așa cum o preconizează leaderii nebuniei marxisto-comuniste, cari în Rusia au dispus să fie prădate bisericile creștine și asasinați slujitorii altarelor credinței prin mâinile sacrilege ale Cekei și Bezbojnicilor de sub conducerea iudeo-masonică a unor comisari bestiali.

Așa este omul izolat de Cerul credinței precum o pătește paianjenul din parabola lui Jørgensen. După ce a prins musculițe toată primăvara și vara, s'a gândit toamna când era gras să taie firul ce ducea la vârful unui ram, pentru a nu trebui să se urce prea mult. Urmarea? A căzut lamentabil la pământ și s'a sfârșit cu traiful bun.

În chintesență așa s'ar putea defini omul care știe să implore concusul Cerului prin rugă de credință către Dumnezeu: Dânsul nu rămâne

răzimat singur pe slabele sale puteri omenești prea limitate, ci Dumnezeu se coboară pentru a-l îndumnezei, după cuvântul inspirat al Sfintei Scripturi: Au nu știți că voi sunteți biserica Spiritului Sfânt? Altfel spus: Nu omul cu forțe reduse și prevederi țărnurite, ci Dumnezeu singur vine și pilotează nava într'aripată a vieții noastre cu trăire de credință.

Prețul unui om de cultură religioasă este nespus de mare. Într'o carte recentă „A l'école de saint Benoît“, citim cum P. Lallemant scrie despre omul interior, că este un cuvânt sacru din care fiecare literă trebuie scrisă cu aur și foc.

Pilda de preț etern a Mântuitorului ne-o descrie atât de frumos Origen zicând: Cugetă o omule, ce fel și cât de mare este lucrul pe care îl admiră fiul lui Dumnezeu! Aurul, comorile, bogățiile, titlurile princiare sunt în ochii lui ca umbra, ca florile oțilite. Nimic din toate acestea nu este mare și prețios înaintea lui Dumnezeu, decât singură credința.

Ioan Gură de Aur, sfântul patriarh al Constantinopolului, compară pe omul credincios cu un turn de fortăreață, din care combate cu efect sigur pe toți adversarii. „De nimic nu trebuie să poarte frică ceice. înconjurați de șanț, stau în turnul credinței“, spune marele om al spiritualității creștine.

Abatele Th. Moreux, canonic și Directorul Observatorului astronomic din Bourges în celebra sa carte: „Les Confins de la Science et de la Foi“, constată cu bună dreptate că omenștile stabiliri științifice azi sunt un complex de adevărat labirint mitologic, unde este dificil să mai afli vreo orientare. Și fixează că singura normă de orintare e credința.

Oare ceice au în mână destinele unei Națiuni pricepe-vor că mai presus de orice onoruri omenești, de orice savante teorii care astăzi constituiesc adevărate labirinte, stă forța și primatul credinței?

Dacă vor pricepe, vor ști să plece demn genunchiul în fața Peșterii sfinte a Crăciunului, păzită de Arhangheli și învăluită de muzică cerească.

Unde sunt zeii?

de IOAN COLFESCU-DELATURDA

Când am plecat din magistratură, un coleg, cu mari pretenții, m'a întâmpinat cu vorbele: „acum nu te vei mulțumi cu un loc de deputat”. Așa e mentalitatea noastră. Dacă ești magistrat, atunci trebuie să vizezi din primul moment Inalta Curte. Dacă profesia îți permite să faci politică, atunci trebuie să devii cel puțin deputat, dacă nu ministru. Altfel se disqualifică omul. Nu-și atinge scopul. Intră în mulțime, în vulg. Nu face parte din personagiile distinse, din elita socială.

Dacă ești „curat”, atunci ești condus de astfel de aspirațiuni: parvenire, glorie în ordine exterioară. Dacă nu ești „curat”, atunci, dacă nu în magistratură, care nu a ajuns încă până aici, în politică și în mare măsură în celelalte funcții, mai este și o altă aspirație, care învăluie pe ceice aspiră de a fi „mari”, fie pe față, fie pe ascuns, aceea de a te îmbogăți, de a acumula averi și a sdrobi astfel prin mărire și bogăție pe semenii tăi, nu importă prin ce mijloace.

Sub această stea călăuzitoare se dezvoltă viața noastră publică. Noi trișem cu funcțiile noastre. Încă de pe când suntem pe băncile școlii, ne îndrumăm în această direcție: *parvenirea, îmbogățirea, stăpânirea în ordine materială*. Nu ne dăm seama că mai sunt aspirațiuni și de altă natură. Oricât de „cinstiți” am crede și am părea că suntem, față de alții cari nu sunt „cinstiți”, necinstea noastră există totuși, ne stăpânește în toate fibrele ființei; e de ordine organică.

Nu ne dăm seama că funcțiile sociale pe cari le ocupăm, de sus și până jos, în clasele conducătoare, cași în cele conduse, nu sunt făcute pentru noi, ci noi suntem făcuți pentru ele. Dacă ne-am da seama de lucrul acesta, aspectele vieții publice ar fi cu totul altele. S'ar schimba cu totul tabla valorilor. Credința publică nu ar mai fi hipnotizată de parvenire, îmbogățire și stăpânire în ordine materială, ci ar vedea orice valoare și orice glorie în opera întreprinsă, în creațiunea spirituală.

Un magistrat nu trebuie să aspire ca să ajungă la Casație, ci să facă dreptate cu orice risc, orice s'ar întâmpla cu mica lui vanitate și cu ființa lui trecătoare. Un om politic trebuie să ducă la bun sfârșit marile aspirațiuni naționale, pe cari trebuie să le polarizeze în virtutea rolului său și fără de cari nu are rațiunea de a fi. Până și plugarul trebuie să-și dea seama că el trebuie să-și lucreze ogorul, nu pentru el, ci pentru utilitate publică: că atunci când își lasă pământul în părăgînire, el comite o infracțiune, nu atât contra lui însuși, cât contra intereselor

publice. Și tot așa un întreg neam și întreaga omenire: rațiunea noastră de a fi este războiul pentru cuceriri, pentru a creea viața spirituală, pentru a elibera neamurile de sub stăpânirea idolilor de tot felul, cari le stăpânesc și le zădărnicesc existența.

În asemenea condițiuni, cum am putea noi, cei ce ne dăm seama de zădărnicia pasiunilor mărunte, să ne zădărniciim existența, să aspirăm ca să devenim deputați și miniștri! Cum, să intrăm în haos, să ni se aplice principiul vaselor comunicante să ne distrugem ființa spirituală! Dacă este adevărat că opera importă, iar nu aspectul exterior, atunci trebuie să ne dă seama că fiecare din noi suntem o energie creatoare pusă la dispoziția comunității și că nu suntem stăpâni ca să o anihilăm, ci pentru a o pune în valoare și a o multiplica. „*Ce-ți folosește, dacă vei dobândi pământul, și-ți vei pierde sufletul tău*”. Astfel trebuie să gândească orice om, în orice funcție socială s'ar găsi, dela cea mai înaltă și până la cea mai umilă; umilă numai în aparență, căci în ordine spirituală toate sunt deopotrivă.

Cum s'ar schimba aspectul întregii noastre vieți publice, dacă nu am fi stăpâniți în viața noastră intimă, de cei mai întunecați idoli!

Noi preconizăm punerea vieții de stat pe un alt plan și pregătirea generațiilor, pentru a da vieții publice o altă pulsație. Operă grea, dar care, ne place a crede că, e pe cale de împlinire.

Suntem într'o perioadă, în care orice animă vie trebuie să se înarmeze pentru a se păstra intactă față de puterile întunericului, cari o înconjoară și tind a o îneca în apele lor tulburi. Cadrele partidelor politice apar sub acest aspect. Suntem în plină perioadă electorală. Luptătorii apar cu tot balastul trecutului, cu tot plumbul pe care îl au în aripi, cu tot mercantilismul care stă la baza însăși existenței lor. Prea puțini sunt aceia cari au început să înțeleagă că a trecut timpul trișerilor, a vorbărilor și mistificărilor că împlinirea reală pe teren, că opera indeplinită e singura care contează, că din această spurcare a vieții publice ese toată stagnarea, toată debandada și toate dezastrele vieții naționale. Dintr'o mocirlă infernă nu poate eși progresul și înălțarea, ci numai inferna și distrugerea patrimoniului spiritual al națiunii.

* * *

Avem o țară, nu pentru a o exploata, ci pentru a afirma un ideal. Un popor numai atunci este stăpân în țara lui, când își impune ritmul de viață, ideologia și spiritualitatea lui, în toate domeniile vieții de stat,

În interior am dormit în timp de 20 de ani de când avem România Mare. Bogățiile naturale ale țării zac în adâncuri neexploatate. Și tot atât de părăginate sunt și energiile spirituale ale acestui popor, în profitul pletorii care se agită la suprafață. Nu ne mișcăm cu ritmul nostru de viață, nici înăuntru și nici în afară. Dat fiind că energiile noastre spirituale, cași cele materiale, zac în adâncuri, neintrebuintate, noi ne mișcăm la remorca energiilor spirituale cari ne vin din afară, fie dela minoritățile etnice, cari ne stăpânesc și ne exploatează, fie prin puterile străine cari ne dictează mișcările în viața internațională. Nici o afirmațiune. Nimic care să cucerească și să domine înăuntru și înafară. Nicio creațiune proprie. Nimic formidabil.

De 20 de ani se pune mereu pe tapet de dușmanii noștri chestiunea revizuirii. Prin nimicnicia vieții noastre publice le-am pus mereu la dispoziție arme cu cari să ne distrugă. E suficient să ascuți și să citești ce se scrie despre diferiții oameni politici de către partidele adverse, pentru ca să scoți din circulație clasa care ne conduce. Nicăiri nu există o presă mai fără scrupule. Străinii nu au decât să o reproducă, pentruca să ne prezinte înăuntru și înafară ca elemente inapte de cultură și de conducere de stat, ca pleava pământului. Fapt este că am ajuns până acolo ca selecțiunea în viața socială să se facă în virtutea calităților negative, ca materialismul, mercantilismul și totala lipsă de orientare în ordine spirituală a conducătorilor statului, să facă să ese la suprafață tot ce este murdărie și puroi și să arunce în adâncuri ceea ce e nobil, viu și creator.

Ce trebuie să facă, spre pildă unghurii, pentru a ne compromite în afară și în interior! Ei n'au decât să pună pe două coloane ceea ce foștii și actualii miniștri din diferite partide și timpuri își aruncă în obraz unii altora. Un partid căzut dela putere, prin foștii sfetnici ai coroanei, afirmă despre actualii guvernanți că fac jaf în averea publică, iar conducătorii atacați tăgăduesc atacatorilor dreptul de a revendica puterea, pentrucă guvernarea lor a fost, la timpul său, o adevărată „invazie de lăcuste asupra averii publice”.

Ori este, ori nu este așa! Unde este revolta! Care este sancțiunea! Într'o asemenea atmosferă este evident că nu se poate crea nimic, că suntem expuși pieirii. Toate acțiunile destructive se petrec sub ochii noștri impasibili. Rând pe rând zeii cari au făcut puterea noastră de altădată sunt scoși din animele noastre, pentru a fi înlocuiți cu instințele animalice, cu vițiile distrugătoare și cu dominațiunea zeilor cari animează pe dușmanii noștri. În special evreii se pricep de minune în arta de a utiliza toată

debandada care domnește în clasele noastre conducătoare și absența lor totală dela conducerea spirituală a statului, înecate cum sunt în mercantilismul abject care le caracterizează.

Am văzut, din numerile anterioare, ce au făcut evreii în Maramureș și ne putem da seama despre opera ce întreprind în toate regiunile și țările, unde zeii locali nu le stau împotriva. Evreul ia în exploatare pe cel fără busolă spirituală. Li isgonește zeii cari eventual au mai rămas de straje în el. Și, după ce l-a distrus moralmente, îl face instrument docil. De aceea evreilor le trebuie presa, finanța și acele indeletniciri omenesti cari patronează vițitul și condamnă virtutea și înțelepciunea. Dacă un popor e șovinist, el aduce șovinismul la paroxism, și-i pregătește pieirea. Dacă e lacom, îl face hrăpăreț; dacă e corupt, îi alimentează corupțiunea până la descompunere. Și astfel clasele conducătoare devin instrumentele lor docile, pentru diferite bliduri de linte, iar masele cele largi devin materie de exploatare în mâini cari nu știu ce este îndurarea.

În marea luptă ce se dă acum între popoare, evreul a polarizat bolșevismul, ateismul, distrugerea familiei și a tuturor zeilor constructivi cari le-au garantat existența și propășirea, lăsând pe om fără pedestal de existență, pradă numai bună de a fi captată, distrusă și înlocuită.

Cine vede și simte toate acestea! Din punctul de vedere al vieții interioare a statului, noi ne prezentăm, după 20 de ani dela întregire, ca fecioarele din evanghelie cari s'au prezentat la ospăț cu candelile fără untdelemn. O paragină ne este țara, o paragină ne este anima.

În politica externă ne prezentăm tot atât de lamentabil. Nicio afirmațiune pe nici o cale. Dușmanii au reușit să ne prezinte peste frontieră ca pe o pleavă netrebnică. Iar noi stăm la frontieră cu baioneta la armă și ne rățoim la vecin strigându-i: *nici o brazdă*. Și nu ne dăm seama că revizuirea este în ordinea imanentă a lucrurilor, că este o meschinărie să te ții morțiș de teza granițelor veșnice.

Numai cel ce n'are busolă nu-și dă seama că viața este o continuă devenire, că nimic nu este stabil în ordine materială, că omul ca și operile sale, sunt supuse veșnicei transformări, continua transformare și devenire fiind însăși viața.

Nici o graniță n'a fost eternă. Un echilibru stabilit la un moment dat, în interiorul statelor, ca și în cuprinsul marelui areopag al vieții internaționale, nu poate fi etern. Popoarele se desvoltă. Și dacă nu există supape de siguranță cari să asigure continuarea operei constructive, vine opera distructivă, răz-

boiul, care va răsturna echilibrul stabilit în favoarea unui echilibru nou în raport cu noua evoluție istorică.

Un singur drept avem, acela de afirmațiune în ordine spirituală. Popoarele lipsite de geniul creator, popoarele slabe, devin elemente de compensație pentru cele tari.

Gogorițe sunt toate drepturile pe cari le invocăm. Principiile de naționalitate și de independență cari au stat la baza formării acualului statut teritorial al Europei și al globului nu poate garanta existența diferitelor guverne și conglomerate omenești cari ar sta înoptriva curentelor culturale și a solidarității universale, cari ar fi moarte din punctul de vedere al afirmațiunii spirituale.

În conferința pe care am ținut-o la 24 Ian. 1936 la Satu Mare am afirmat că revizuirea, orice am face noi, e pe cale de înfăptuire, că orice ar spune tratatele, viața este mai puternică, că, în calea puhoiului nu se poate nimic interpune. Și iată că acum ne vine știrea că au ajuns în discuție internațională coloniile germane, că Polonia la rândul ei cere și ea colonii.

Revizuirea se impune, pentru că continua devenire, care e însăși viața, cere o altă repartizare în echilibrul de forțe spirituale cari determină drepturile internaționale.

Popoarele spiritualizate determină devenirea, creează istoria. Cele înecate în mercantilism, cele moarte spiritualicește, n'au ce căuta la masa dreptății.

Cum ne prezentăm noi în noua conjunctură internațională? Polonia cere colonii. Noi ce cerem? Strigăm: *nici o brazdă!* Meshin lucru! Cu o altă clasă conducătoare, cu o țară binecuvântată de Dumnezeu ca aceea pe care o avem, puteam să ne prezentăm într'o situație mult înfloritoare. Călare pe culmea Carpaților, cu Munții Apuseni, bastion inexpugnabil; cu câmpiile înfloritoare și cu un popor spiritualizat, înmulțit, în raport cu roada pământului său, și inzestrat cu toate avantajele economice rezultate din punerea în valoare a geniului său propriu în raport cu pământul ce ocupă din moși strămoși, noi am fi putut să ne prezentăm la masa areopagului internațional cu drepturile imprescriptibile ale neamului din care facem parte și să cerem cu tărie aer, soare și lumină.

Am afirmat altădată că dincolo de Tisa nu sunt decât puteri destructive cari n'au ce căuta în Europa de după război, că Ungurii n'au aptitudini cari să le îndreptățească existența în noua configurație a lumii pe cale de înfăptuire; că dincolo de Nistru zeei dispar și că noi suntem chemați, în largă măsură, ca să-i readucem pe teren și să dăm o nouă viață, o viață

românească, latină, creștină și createoare, în ordine spirituală, întinselor regiuni de dincolo de Nistru.

Spre răsărit sau spre miazănoapte, ca și spre meazăzi, noi avem cuvinte de spus și revendicări de făcut în raport cu puterile noastre de afirmațiune spirituală moștenite din strămoși. Dacă suntem vii, creem istoria. Și trebuie să ne dăm seama că clasele noastre conducătoare, cari nu viază în ordine spirituală, compromit existența statului și neamului acestuia și că noi toți săpăm la temelii propriului nostru cămin și viitor, întrucât tolerăm la suprafață pleava care ne stăpânește.

A striga: „*nici o brazdă*” este o meschinărie. A striga antirevizionism este a înota în plină utopie.

Suntem sau nu suntem un popor creator! Dacă suntem, revizuirem alături și împreună cu popoarele cari creează istoria; dacă nu suntem, atunci trebuie să ne resemnăm ca să dispuie alții de soarta noastră, rămânând la frontiere cu baioneta întinsă spre vecini.

Dar noi avem foc în sânge. Noi trebuie să urmărim războiul înăuntru și înafară în raport cu moștenirea strămoșilor, care urmează să fie scoasă la suprafață și pusă în valoare. Noi trebuie să urmărim și să realizăm vijelios revizuirea în interiorul granițelor noastre prin distrugerea cancerului care ne roade, fie sub aspect de clase conducătoare, fie sub formă de minorități; să declarăm și să ducem cu aceeași tărie război contra tuturor mizeriilor de cari se împărtașește poporul nostru.

Iar în ceea ce privește politica internațională trebuie să fim alături și să facem corp comun cu ceice trăiesc, nu cu ceice vegetează și trag să moară. Granițele noastre trebuie să se întindă până acolo, până unde pătrunde spiritualitatea noastră createoare. Nu, „*nici o brazdă*”, ci ofensivă puternică spre toate punctele cardinale, pentru a anihila nedreptățile istorice, pentru a ne lărgi hotarele și pentru a pune în valoare, până la mari depărtări, teritorii și populațiuni aruncate în stărpiciune de puterile întunericului care ne încunjoară.

Indice Bibliografic. Clasica revistă jubilară *Convorbiri Literare* a scos cu prilejul jubileului său de 70 ani, un indice bibliografic al materiilor și autorilor, pentru toți cei 70 ani impliniți. Pe aproape 300 pagini ni se dă cheia comorilor cuprinse în 70 volume ale celei mai importante publicațiuni literare a României. E o lucrare demnă de prilejul serbătorit. De ar face toate revistele acest lucru cât de mult s'ar ușura cercetările literare. Admirăm lucrarea migăloasă săvârșită de M. Săuzianu, și felicităm pe directorul revistei Al. Tigara-Samurcaș pentru acest succes, fără pereche la noi.

Forțele latinității regeneratoare

de Dr. ILIE DĂIANU

Câți eroi fără de slavă!

Imi vin în minte aceste cuvinte strgătoare ale poetului Vlăhuță. Pentru că mi-a picat în mână un apel eroic pe care tineretul român din Torino l-a lansat spre a-l trimite în 1869 în Transilvania, în plicuri închise, adresate fruntașilor din diferite părți. Exemplarul ce-l am în mână din darul unui prieten iubitor de relicve istorice, a fost adresat „All' Eg. Signore I. Mureșianu a Naszod Szibenbürgen Austria”, adică Distinsului Domn I. Mureșianu, în Năsăud. Transilvania. Austria. Plicul de format mic, pentru bilete de vizită, are 6 peceti stampilate ale postelor prin cari a trecut:

Torino, 15 Feb. 1869.

Venezia, 16 Feb. 69.

Pest, 17 Feb. 69.

Nagy-Várad, 19 Feb. 69.

Kolozsvár, 20 Feb. 69.

Naszod, 22 Feb. 69.

Sigilul de ceară roșie are inițialele monogram: I. C. D. cari sunt, verosimil ale cunoscutului naționalist, medicul Dr. I. C. Drăgescu, care a studiat medicina în Torino și era luptător curajos și poet avântat.

El este, verosimil, și autorul apelului entusiast, ce vom reproduce în întregime, spre a fi cunoscut în cercuri cât mai largi.

Cine mai știe azi de Drăgescu, care a deșteptat conștiința națională adormită în maramurășanul Artemiu Anderco, ajuns și el, pe vremea aceea la Torino, cu bursă dela societatea „Transilvania”, unde dacă n'a trăit să se facă medic, s'a făcut un mare român și a închinat un imn mișcător *geniului limbei române*, pe care l'a ignorat în tinerețea sa fragedă din școalele ungurești. La 1870 publică Drăgescu un volum de versuri patriotice: „Amor și Patrie” în Turin.

Un an în urmă a publicat, tot în Turin, o broșură de 78 pagini: „Doruri și Speranțe”, care pare a cuprinde comentarii în proză la versurile avântate de mai înainte. Sunt cărți rare acestea, asupra cărora merită să ne oprim o clipă de răgaz.

Cărți rare

„Doruri și Speranțe”, sunt credințele puternice ale unei generații de Români, animate de spiritul latinității pururea regeneratoare, cari, față cu despeșirea Românilor din Ardeal, după încheierea dualis-

mului austro-ungar, exprimată de marele Șaguna în acel „*Flere possum sed juvare non*”, (pot plânge, dar nu pot ajuta), a opus încrederea puternică în destinul neamului latin dela gurile Dunării.

Desgustat intru câțva de bărbații, prea puțin bărbați, Drăgescu, reprezentantul autentic al acestei generații, face cultul femeii, în general, și al femeii române în special. El se prezintă astfel și ca un precursor al emancipăției femeii la noi Români, la 1871! Voiu cita câteva crâmpie rupte din expunerile sale bine întemeiate și documentate, spre a se vedea, spiritul românismului viguros, ce-l anima.

Cartea e dedicată Doamnei Alexandrina Haralamb nasc. Maghieru, al cărei portret o decorează.

Din prefață, care e și dedicație: „Cunosc barbaria civilizațiunei, doresc să studiez civilizațiunea barbariei. Abandonând această Europă decrepită, ce cade în ruine, unica moștenire, singurul suvenir de iubire, ce las patriei, fraților, surorilor, amicilor mei, este această carte, în care am depus inima și sufletul meu”.

Abia la pag. 36, ajunge să vorbească de „femeia română”.

„Dacă ar putea vorbi bravii lui Mihai, lui Ștefan, Horia și Jancu, mi-ar spune, că femeia li-a dat sârutul de eroi”.

„Femeia română — continuă el — fu paladiul naționalității noastre, ea a nutrit, a conservat și apărât sentimentul patriei, al rasei, al unirei: sentimentul Românismului... Ea a cântat și cântă:

Frunză verde lăcrămoară,
Am avut o sorioară,
Iubitoare, cântătoare,
Născută la foc de soare
Vai de mine, vai de ea!
Din copilăria mea
Ochi cu dânsa n'am mai dat
Timpul greu ne-a apăsat!

Iacă-n câteva versuri cuprinsă o întreagă istorie. Românce însă nu desperă; ea are presimțământul viitorului, inima-i spune, că va vedea pe soru-sa, va conveni cu ea și se vor uni.

„Dar de-a fi orice va fi,
Sorioane noi vom fi,
Că-n noi dorul nu mai tace,
Sângele apă nu se face.
Două inimi sorioare
Sunt ca raze arzătoare,
Ce din soare vesel plec
Și prin neguri dese trec,
Și în aier rătăcesc

Și-apoi iar se întâlnesc.
 Viers de soră, viers de frate,
 Trece hotare depărtate,
 Și s'adună, se-mpreună,
 Ca două raze de lună".

În aceste versuri vede Drăgescu tendința Românilor spre unire între sine și cu popoarele surori, latine.

Iată ce spune el despre femeia basarabeană, (pag. 37):

„Basarabia, această coastă ruptă din corpul României, nici cnuta, nici altă tortură muscălească nu a putut-o face să-și uite originea sa. Româncea basarabeană a fost și este sentinela neadormită a românismului. Cnuta barbarului i-a stors sângele, dar nu i-a putut smulge din inimă imaginea României, căci iată cum se plânge în una din doinele sale:

Frunză verde de pelin,
 Tu străină, eu străin,
 Amândoi ne potrivim,
 Hai în codri să trăim.
 Haide-n codrii Băcului,
 Pe marginea Prutului,
 Să ne facem bordeieș
 Cu ușciorii de cireș
 Și cu patul de măceș.
 Când vom vrea ca să dormim,
 În departe s'auzim
 Buciumile păstorești,
 Din câmpii moldovenești."

„Sărmană Băsarăbeană! Tu preferi a trăi în pădure, cu fiarele sălbatece, numai să auzi accentele limbei române. Iacă cultul, iacă idolatria limbei!"

„Basarabia este sublimă, când dă lecțiune de Românism".

Așa încheie autorul lauda Basarabenelor. După ce face aprecierea Românelor din Ardeal, din Macedonia, etc. încheie expunerile sale astfel:

„Românelor, surorilor, cari locuiți în România liberă, cari călcați un pământ liber și românesc, cari respirați un aer liber și îmbrățoșați libere și fericite copii voștri, bineștiind că i-ați născut în libertate și pentru libertate, în oarele voastre de fericire, aduceți-vă aminte de surorile din robie, cari poartă pe frunte coroana de spini a martiriului. Rugați-vă, consacrați o lacrimă Românelor din Austria, Basarabia și Romelia. Iară voi surori din robie, voi cari ați salvat Românismul, aveți curaj și credință, ziua triumfului se apropie", (pag. 46).

În partea a doua a cărții sale, Drăgescu face: „O privire în trecutul și viitorul Românilor".

E un imn al trecutului și o odă viitorului. El le vede de o potrivă: glorioase. Ar trebui să citez pagini întregi, cartea întreagă, și sunt sigur că s'ar citi cu plăcere. Dar pentru considerații ce se impun, mă resemnez la câteva fragmente.

„— Nobilă și divină femeie, cine ești tu, și pentru ce plângi?

— Eu sunt Transilvania!

— Dar pentru ce curg lacrimile tale? Tu taci? Stai înmărmurită? Au doară ți s'a arătat demonul perirei?

— Dar voi, cine sunteți, pentru ce purtați doliu?

— Noi suntem Basarabia, Macedonia, Bucovina, Dacia apuseană. Fruntea noastră este vestejită de vântul nedreptății, inima, sfâșiată de durere, cine ne va consola? Viață, libertate, independență, unire, fericire, cine nile va da?

— Moarte, moarte! — iară nu libertate și viață, — răspunde o voce infernală, e vocea rusă-germană-maghiară.

— Curaj, nobile martire, căci se apropie ziua deșteptării conștiințelor, ziua dreptății!", (p. 56).

„Să credem în nemurirea poporului român, și asta credință ne va salva. Nu e permis nici unui român a renunța la credința în renașterea Daco-României, care, dacă până acum a fost sfâșiată și mutilată, mâne va fi reprezentanta unității, a gloriei..."

„Românii au o misiune de împlinit, să credem în ea, pentru că credința în ea, înseamnă a o fi împlinit pe jumătate", (p. 62).

„Să nu ne temem, că drepturile noastre vor pieri; nu, pentru că sunt eterne, ca Dzeu, și triumful lor e numai chestiune de timp", (p. 63).

„O națiune nu se poate regenera prin minciună, ci prin adevăr; nu prin cosmopolism, ci prin cultul patriei și al naționalității. Ce este naționalitatea? Un drept, o misiune asemnată de Dzeu. Fără moralitate, fără încredere în puterea dreptului, și fără conștiința misiunii nu există națiune..."

„România nu e încă formată; trebuie să se unească toți Românii spre a o forma. Bindecuvântările cerului nicăiri nu se arată strălucite, ca în sânul României. Aci natura surăde, ca o mireasă, Carpații, cu codri seculari, ne privesc dulce și par a ne zice: *fiți mari, fiți uniți!*

„...Noi n'avem altă alegere, decât: ori unitate prin libertate, ori soarta Poloniei.

„Nu e alt remediu: noi trebuie să rămânem fideli origini noastre; ori să cădem cu glorie, ori triumfând să redăm Daco-României vechia-i mărire".

Cu aceste accente se termină privirea în trecut și viitor a lui Drăgescu.

Cel dintâi Dacoromân.

La Drăgescu latinitatea n'a lucrat, ca la Ion Buteanu, sau Ladislau Vaida, pentru un moment de trezire, printr'o descoperire neașteptată, că Românii sunt urmașii Romanilor în Dacia. Nu. La el latinitatea și-a produs toate înrâuririle lente și violente, sub durata unor lungi ani de studii în Italia, după o îndrumare metodică, pregătită în această direcție de școalele din Blaj. Născut din Blăjel, Ioachim Dregheci, mai trăziu Drăgescu, cu numele literar Brut, Catone, Horia, el a scris „*Noptile Carpatine*" — romanul revoluției lui Horia.

Este deci un latin conștient, cultivat pe solul străbun al latinității, într'o epocă de efervescentă a

spiritului italian, care pregătia acolo unitatea sufl-tească, după a cărei desăvârșire fascismul lui Mussolini apare ca o înflorire firească a unei evoluții în chip firesc desfășurate.

Aceasta se vede din toate scrierile lui Drăgescu, dintre cari țin să mai relevăm una: cea despre poetul exilat la Tomis: „*Publiu Ovidiu Nasone*” — cum îi zice el în broșura sa, de 24 pagini, tipărită în Constanța, la 1887.

În anul acela s'a făcut desvelirea statuiei lui Ovidiu, serbare ce a luat proporțiuni de mare importanță politică, națională și internațională, mai ales în ce privește raporturile noastre cu Italia. Pentru acest prilej a scris autorul broșura, pe care o dedică unui fervent filoromân din Italia: Dr. Bruto Amante, și unui distins patriot care a luat inițiativa în cauza monumentului lui Ovidiu: Remus N. Opreanu. În acest an s'au împlinit tocmai 50 de ani dela desvălirea acestui monument simbolic; se cuvine deci să ne oprim ceva mai mult asupra lui. Cu ocazia desvelirii, Remus Opreanu și ministrul cultelor și instrucțiunii, D. A. Sturdza, au făcut declarații de mare importanță asupra latinității noastre și a consecințelor ei politice.

Iată ce zice președintele comitetului de inițiativă, Remus Opreanu:

„În locul acesta, pe care se înalță astăzi Constanța noastră, era acum 19 secole, orașul Tomi, colonie uitată a Miletului. Cine ar fi știut de Tomi? A fost destul însă ca un om să vină din cetatea eternă, din Roma, în exil aci, să sufere, să plângă, în nemuritoare versuri, pe malurile acestei mări, și acest om să fi fost Ovidiu, una din gloriile lumii antice, pentruca numele de Tomi să trăiască în veci, iubit și venerat în memoria tuturor.

Sulmona dete poetului viață. Roma, fericire și glorie, Tomi, mormântul; mormântul însă cuprinde totul; el este patria eternă.

Când, prin valoarea armelor române și înțelepciunea oamenilor noștri de stat, Dobrogea, această veche provincie română, a fost cucerită și alipită la corpul țării, am găsit noi, trimișii cei dintâi aci, la fiecare pas, urmele mărețe ale Romanilor, strămoșilor noștri. Cu pietate filială am admirat valurile lor de apărare, cetățile, monumentele și cât distrugătorul timp mai lăsase să existe din artele, din civilizațiunea lor. Pe malurile acestei mări am aflat, sub zidurile noiei Constanțe, ruinele vechei Tomi și, prin aceste ruine, amintirile trecutului ne-au prezentat, pe cât de mare și glorioasă, pe atât de duioasă și nenorocită, figura poetului nemuritor, exilatului tiranilor, omului căzut sub urgia despotică și pierdut din cauza geniului său. Și noi, sânge din sângele lui, neam din neamul lui, am crezut că este o datorie sacră a strănepoților de a onora pe marii strămoși și am înălțat această statuie, pe care mâna inspirată a sculptorului Ferrari a știut să o facă atât de adevărată și atât de frumoasă.

Sulmona, leagănul lui Ovidiu, Roma, raiul lui, Italia întreagă, au însoțit opera noastră cu aprobări

și încurajări afectuoase. Comunitatea noastră de origine, glasul călduros al sângelui se manifestă de astădată cu putere și entuziasm.

Această statuie este ridicată în vechia provincie romană, pe pământul ce noi, urmașii, îl avem, și prin dreptul istoric, dela părinții noștri. Ea va spune, document în bronz nepieritor, că Dobrogea a fost romană; ea va arăta tuturor, că suntem aci, în casa părintească, că nu am cucerit decât ceea ce era al nostru”.

La sfârșit, bine inspiratul orator citește telegrama, ce tocmai primește din Sulmona Italiei, prin care consiliul comunal îl roagă să-l reprezinte „la inaugurarea monumentului concetățeanului nostru Ovidiu, în acel oraș, Constanța, imortalizat de cânturile lui.”

„Urbea natală zice Constanței: Venerează-i memoria. Iubește-i monumentul! Ovidiu, Romanul, este al meu, ca și al tău. Gloria ne este comună!”

Ministrul cultelor și instrucțiunii, D. A. Sturdza, relevă și mai accentuat importanța culturală politică a monumentului.

Smulg numai câteva declarații din documentul acesta diplomatic al vremii, de valoare actuală și azi: „Serbarea de astăzi are o mare însemnătate. Ea este una din faptele, care va sta ca semn despărțitor între trecut și viitor.

Șasesprezece secole au trecut decând urmașii acelor colonii nu au mai serbat pe propriul lor teritoriu o serbare ca aceasta de astăzi, în amintirea unuia din marii poeți ai Romei.

„Am trecut prin toate vijeliile, am învățat toate greutățile, și astăzi stăm aci, ca întâia zi, oțeliți plini de vigoare, cu un simțământ viu al originii și al culturii noastre, al misiunii și al viitorului nostru.

De aceea serbarea de astăzi e însemnată și nu e numai serbarea Constanței, ci serbarea întregului regat românesc, o serbare a renașterii noastre și un semn vădit al ei”.

În discursul său se întreabă oratorul cum a izbucnit în două decenii puterea vitală care stăpânește în toate ramurile activității poporului nostru? Și arată, că explicarea este ușoară. Mai înainte de toate am rămas nedeslișiți de originea noastră, care a viat în limba noastră, în cultura noastră.

A doua: ne-am ținut în legământ necurmat cu dezvoltarea lumii occidentale”.

În al treilea rând vine stabilitatea, ce a primit statul român în monarhia ereditară. „În Carol I și în dinastia lui să privim steaua lucitoare care ne arată nesmintit calea cea sigură a națiunii.” „Să-l împrejmuiim cu iubire și cu respect, ca pe un al doilea Traian, care a scos legiunile romane din grele încercări și le-a dus la mare izbândă”.

Asupra acestei idei de permanență valoare Ministrul revine în toastul dela banchet închinat pentru Regele Carol și regina Elisabeta, și arată cât de fundamental și de bine s'au îndreptat lucrurile în țară în cei 20 ani de când Carol I a luat frânele Domniei în mână.

„Chiar serbarea la care am asistat astăzi — încheie oratorul — dovedește că aci, în aceste locuri, înainte, pustii și părăsite, locuitorii se simțesc în casa lor. Veselia este pe fața tuturor. Mai mult. Avem conștiința, că aci vibrează pentru toți mai simțitor

spiritul și vigoarea românească, căci pricepem mai bine și mai cu tărie, că precum nu râvnim altora o palmă din pământul lor, asemenea nu avem a da nimănui o linie din propriul nostru teritor.

Avem conștiința, că Dobrogea va fi a noastră, cât va sta în picioare regatul Român, și avem iarăși conștiința, că regatul român, răsărit tânăr și plin de vigoare din muncă grea, dar temeinică, etern va fi!"

La sfârșit d. ministru comunică telegrama ce a primit dela d. ministru al instrucțiunii din Roma, Coppino:

„Să primiți Excelența Voastră, urările Italiei pentru prosperitatea și mărirea nobilei națiuni române în această zi de bucurie, în care se onorează prin un monument, marele cetățean al Sulmonei, a cărui leagăn și mormânt, strâng încă mai mult legămintele de consângenitate a două popoare.”

Frățietatea sinceră dintre România și Italia, în acest moment, a răsunit și în presă. „*Riforma*”, organul primului ministru italian Crispi, scria, sub titlul: „Progresele României”:

„S'a resimțit aci, cea mai vie satisfacție la citirea discursului prin care On. Minister al instr. publice s'a asociat, în numele guvernului, la serbarea celebrată în România în onoarea propriei naționalități a acesteia, simbolizată prin poetul, care reprezenta legătura intelectuală cea mai puternică dintre vechia colonie romană și munca cea mare a-latinității.

Monumentul, simbolizează încă demonstrațiunea progreselor civice îndeplinite în câțiva ani de o țară, care acum câțva timp, nu tocmai depărtat, era sub o suveranitate străină, și nu europeană.

Eroi, ca soldați, Românii s'au arătat abili și capabili ca bărbați politici și ca administratori.

Fără ambițiuni exagerate, stând să-și măsoare pașii după forță și după moment, România a ajuns să-și asigure într'un mod perfect, existența ei, și dă exemplul unui stat, înțelepțeste și tare constituit. Primească dar ea, salutările noastre frățesti cu augurul unor progrese mereu crescânde”.

Atmosfera aceasta de înaltă simțire națională și mândrie latină a fost, în mare parte, pregătită prin Drăgescu, cu broșura sa caldă și animatoare despre poetul Ovidiu, acest cel dintâi Dacoroman.

El ca roman veritabil, prin exilul la care a fost osândit până la moarte la marginea Daciei, a devenit romano-dac sau daco-roman. Atât de mult a devenit daco-roman, încât și limba getică a învățat-o așa de bine, că a scris și versuri în această limbă. Eternă daună pentru istorie și literatură că poemul getic al lui Ovidiu ni-a rămas necunoscut, s'a pierdut pentru totdeauna. Ar fi un monument de limbă al străbunilor daci, dela cari nici un monument literar nu ne-a rămas.

Drăgescu face aprecieri competente asupra poetului care a ocupat înainte de Traian un colțisor din Dacia pentru spiritul Romei. Cu duioșie și dragoste îi povestește viața, desmierdată în Roma și, tragică în exil. Reliefează figura lui, comparându-l cu Virgil.

„Virgil, dulcele, sublimul Virgil — zice Dr. — învăța pe Romani cum să iubească natura, câmpu-

rile, pădurile, pe păstori; cum trebuiesc îngrijite turmele, cirezile și ogoarele. Cu accente dumnezeiești a cântat viața câmpenească.

„Ovidiu reinviază frumusețile uitate ale religiei păgâne. El începe la haos, asistă la începuturile creațiunii și străbate prin negurile timpurilor până la sfârșitul lucrurilor. Metamorfozele vor rămânea pentru vecie unul din cele mai mari monumente ale literaturii latine.

Cele mai frumoase pagini sunt dedicate Romei, Cetății eterne, reginei neamurilor. Poema sfârșește în apoteoza lui Iuliu Caesar și panegiricul lui August”.

„Exilul a fost botezul nemuririi marelui Ovidiu. Aristofane a zis: Onorați pe poeți, păziți-vă de a-i nenoroci, o! prinți ai pământului, poeții sunt regi de sus!”.

Drăgescu îl urmărește cu înduioșată inimă de poet decând îl ajunge, ca un trăznet, mânia Impăratului, în anul 761 al Romei, anul 8-lea după Hristos, când implacabilul ordin îl smulge din sânul frumoasei sale case, de lângă soția și copila sa, spre a-l porni, din Brindisi, la un primejdios drum de mare, care ține un an, până ajunge, primăvara, la Tomis.

„Nu este nimic mai atingător în poezie, zice Drăgescu, ca elegia care descrie plecarea lui din Roma. Ovidiu, poetul sărbătorit, acum era singur. Din atâți amici și tovarăși de veselie, nu i-a rămas decât unul singur, femeia sa, incomparabila sa soție, care, în prada disperării, se bocește, invoacă pe zei și pe oameni, pe Joie și pe August. Doliul, desnădăduirea, au intrat în locașul altă-dată vesel al poetului; plângeri, suspine, oftări se auziau acolo unde mai înainte răsunau accentele muzelor, sărutările unei dragoste sincere. Era târziu în noapte. Nenorocitul poet ridică ochii rugători către Capitoliu; soția sa se ruga cu vocea înecată de suspine, cu buzele tremurătoare, adresa vorbe Penaților nesimțitori.

„O! femeia mea, striga el, o amicii mei, o scumpa și divina mea Romă. Mă târăsc în Scitia, în mormânt!”

Cu adevărat mormântul îl aștepta în Tomis. După 8 ani, cu opt ierni grele, de cari în zilele noastre nu ne putem face ideie, pe cari însă le-a descris cu spaimă îngrozitoare, elși-a găsit mormântul acolo, în al 60-lea an al vieții.

Tomisani, mai simțitori pentru el decât Români, sau Sulmoneni patriei natale, au plâns pe marele lor concetățean, care le-a adus glorie.

Un geto-dac a scris într'o latinească barbară epitaful poetului roman, de acest cuprins:

Necesitatea și ursita sunt legi.

Aci s'a retras poetul pe care mânia
Cesarului

L-a alungat departe de Roma,

Cea mai vie dorință a lui era să re-pauseze în pământul natal.

A fost o dorință deșertă aceasta.

Răul lui noroc i-a dat acest mormânt.

Așa s'a sfârșit cel dintâi daco-român. Și a trebuit să aștepte 19 veacuri, până ce urmașii săi daco-romani au ajuns la conștiința deplină a latinității lor — exilată și ea de alte veacuri întunecate — spre a-i da gloria ce i se cuvenia printr'un monument.

Mare va fi în acest lucru meritul lui Remus Opreanu! Dar mi se pare că nu e cu nimic mai mic al lui I. C. Drăgescu, care i-a făcut acest modest monument literar, despre care el însuș spune, cu atâta modestie și cu atâta inimă:

„Publicând această broșură n'am avut de gând să fac biografia lui Ovidiu, nici critica scrierilor lui, ci numai să deștept în amintirea Românilor pe cel mai simpatic poet din epoca de aur a literaturii latine”.

Așa zice el. „Pe cel dintâi daco-român!” — așa zice eu.

Și a reușit pe deplin.

Apelul dela Torino

După toate acestea, în cari am văzut pe Drăgescu și apele latinității în care a scăldat de atâtea ori sufletul său, cred că se va înțelege perfect de bine *apelul dela Torino*, care a fost trimis în Febr. 1869 în Transilvania.

Motivul acestui apel e scos tot dintr'un poet: Shelley.

Traduc aci în românește strofa pe care o imprumută din englezul Shelley (†1822), și care rezumază întreg cuprinsul apelului într'o idee de răzvrătire.

*Aveți înșive curajul ca să ve salvați,
Lanțurile milenare de pe voi să scuturați,
Cum ați scutura o rouă,
Ce în somn pe voi vă plouă!*

Și acum să urmeze documentul însuș:

Copie.

All Egreg. Signore

*J. Muresianu. a Naszod (Siebenbüergen.) Austria.
Frații Romani!*

Fasset Muth euch selbst zu retten
Euere tausendjährlige Ketten
Schüttelt ab, gleich wie den Thau
Der im Schlate auf euch fiel. (Schelley).

Ora îndurării dumnezeesti se apropie. Sângele martirilor noștri n a curs în deșert. Acest sânge și lacrimile a milioanelor de Romani ce se suira la ceriu vor cădea ca un diluviu și vor ineca pe tirani. S'apropie timpul, în care măgarul nu va mai domni peste leu, nici tirania peste libertate. Să ne pregătim pentru acel timp. Să ne întărim brațele, să ne ridicăm fruntea

prin vifore, să opunem pieptul fulgerului ca să se oțelască și așa vom deveni demni de al treilea testament, de noul evangeliu al naționalității.

Idealul lui 1848 cazul, istoria română se nimici, azi se nimicește naționalitatea română. Am scăpat de nemți și am dat peste unguri. Am schimbat pe Satana cu Belsebub, Golgota, cu Calvarul. Onoarea și demnitatea unui popor e a ști să fie liber. Ce ne folosește cenușia gloriei trecute, dacă ne arătăm nedemni de ea. Mărirea străbunilor nu ne scutește de blăstemul posterității.

Nu străinii, ci poltroneria noastră n-ea învins. Am durmit și am răbdat prea mult. Nu prin paciință, ci prin impaciință devin popoarele libere. Dacia centrală și părțile ei, și istoricament, și geograficament e română. Transilvania — acest nume cuprinde istoria gloriei și martiriului nostru. În ea repausă osămintele martirilor libertății române. Aceste rămășițe sacre ne invită să ne facem datoră. Transilvania e inima României. În ea pulsează, bate viața României, viitorului. Pe Câmpia lui Traian, în jurul Albei-Lulia rătăcesc umbrele mari și generoase ale lui Mihaiu și Horia, în munții Transilvaniei se plâng umbrele sfinte ale celor 40.000 de martiri români: aceste umbre ne provoacă să le răsbunăm.

Românilor! Nu sunteți voi descendenții veteranilor lui Traian, strănepoții lui Mihaiu, Chinezu și Horia!? Fiți eroi, ca și străbunii voștri. Suntem Români. Acest nume ne obligă a fi mari, liberi, și independenți. Lumea se cutrieră în valurile renașterii, numai Dacia centrală doarme; dela polul cel depărtat pâna peste Sahara, popoarele combat pentru libertate și independență, numai Transilvania nu-și spală rușinea de 8 secolii; Europa se frământă, se mișcă, se luminează; numai Ardealul se tulbură, decade, se acopere cu giolgiul morții. Românilor! Nu siliți pe tiranii voștri să creadă, că din vulturi ați devnit buhe; din lei, oi; nu faceți lumea să se convingă, că acolo unde odinioară sburau la luptă titani, ca Mihaiu, Chinezu, Corvinu, Horia și Jancu, azi se târăesc în sclăvie, rușinoși, micii și nedemni lor nepoți. neavând conștiința de sine, nici cutezanța a frânge catenele. Domnia austro-ungurească în Transilvania e o adevărată negațiune a lui D-zeu, e domnia arbitriului, despotismului, furcilor și plumbului. Frângeți astă domnie satanică și arătați lumii, că tirania trăește pe cât îi permite paciența popoarelor. Noi merităm libertatea și o vom avea, dar nu uitați, că ea nu se donează, ci se ia, se cucerește prin sânge. Cel fricos nu poate deveni liber. Apoi și zeii sunt cu cel audace. Desprețuiți spinii și sbirii unui guvern leșinat, și ve organizați, ve uniți pentru lupta cea mare, a libertății și independenții. Religiunea noastră să fie religiunea lui Mihaiu, Horia și Bărnăuțiu. Să fim apostolii acestei religiuni, și atunci vom deveni ceiace ni-a destinat D-zeu și Truian. Avem frați liberi în România, avem frați liberi și puținți în Italia, Franța și Spania. Acestia ne vor susține, dar numai atunci, când vom documenta, că suntem adeverați Români! Vom fi adeverați Români, când vom ști sacrifica pentru libertate și independență, nu numai averea, ci și sângele și viața. Viitorul e al nostru. Nime nu-l poate combate. Si acest viitor va fi mai splendid decum e presintele apasătorilor noștri. Să executăm testamentul străbun. Să ne pregătim la lupta contra carnificilor noștri. Sacrificiul nostru va fi un testimoniu fecund pentru viitor; moartea noastră un

simbure de viață și libertate pentru posteritate. Intre Tisa și Marea Neagră toți suntem frați, toți avem un nume, un drapel, o destinație. Să ne dăm mâna, să punem umer la umer, piept la piept, să jurăm a muri, până la unul decât a trăii în sclavie, astfel vom putea ridica la Alba-Iulia altarul unității libertății și independenței române, sub care vom îngropa suferința, martiriul și umilința noastră. Blăstemat fie Românul ce va mai pacta cu tiranii, blăstemat fie acela ce va mai servi tiranului, de trei ori blăstemat; acela, ce va mai intra în dieta din: Pesta ori Viena!!!

Turin 1869, Febr. 10.

* * *

Cultul monumentelor și al altarelor trecutului

de IOSIF MANIU inv.

In țara aceasta, dela marginile lumii celei mai rele din împărăția fără împărat și fără Dumnezeu a besbojnicilor de dincolo de Nistru, aici, la răspântii de drumuri și credințe, în imediata vecinătate a genunei ateismului, împlântarea ancorei credinței și a naționalismului prin ridicarea de monumente și reînvierea altarelor trecutului este mai actuală ca oricând și ca oriunde.

E o minune, că noi cei mai din apropierea Kominternului și a Internaționalei roșii, cari au aprins globul pământesc în cele mai îndepărtate colțuri, Spania, China, etc. n'am fost încolțiți de fiara roșie cu chip și muget apocaliptic.

Pentru orice eventualitate, e bine să ne fortificăm sufletele, prin evocarea trecutului curat și glorios, prin cultul monumentelor eroilor și al altarelor trecutului. Ele transfigurează, amplifică energiile neamului, unindu-le într'o mare respirație eroică și creștină, fiindcă ele sunt un imens rezervor de naționalism și creștinism, cari smucesc sufletele din rătăcirile de azi.

N'avem catedralele apusului, din Colonia, Chartres, etc. dar avem o peșteră, un schit, cari sunt pentru noi mai sfinte ca ele, unde în vremurile de restriște câte un Atlet al lui Cristos smulgea din străfundurile sufletului său o rugă de săvârșire sau izbăvire cu accente mai sincere, mai pentru toți, mai creștinești, mai pentru Dumnezeu.

N'avem nici palatele Dogilor, un Burg al Vienei, un Vatican, Porțile Babbisterului din

Se înțelege, că ar trebui să ne transpunem sufletește în situația Românilor din Ardeal dela începutul anului 1869, ca să putem resimți tot zguduitorul efect ce va fi făcut asupra celor ce au luat cunoștință de el.

Postscriptum

Când am încheiat notele de mai sus, mi-a venit vestea că amicul *Julian Marțian*, membru onorar al Academiei Române, căruia dătoresc mulțumită pentru comunicarea acestui document, a încetat din viață.

Fie și publicarea acestui act un pios omagiu memoriei neuitatului cercetător al trecutului nostru.

Florența, dar avem o colibă mai scumpă ca palatul din poveste, căci acolo un rege pribeag întregilor de neam și țară, în miezul otrăvit al nopții suferinții românești, la pâlparea unui opaiț, a întrezărit crepusculul însângerat al călăilor poporului său și zorile de aur ale României-Mari. Atunci...., acolo..... și sunt atâtea, Doamne!

Nu multe vom avea din mărețiile arhitectonice ale apusului, pentru că dezastrele noastre au fost scutul lor. Dar avem ceva mai scump, mai drag sufletului românesc: o colină de oase dela marginile vadurilor udate cu sânge strămoșesc, cari au stabilit tenacitatea de termită a dușmanilor, un arbore, o câmpie, o apă în a cărei pietre, ca niște nestemate, strălucește eroismul trecutului. Din pâlparile și trosnetul vreascurilor din foc desprinzi povestea Dumbravei-Roșii, Codrii Cosmirului, Posada, Gorunul lui Horia, a stejarului din Barzești, etc.

Paralel cultului altarelor trecutului trebuie să-l și îmbogățim acest patrimoniu prin altele noi, prin ridicarea monumentelor eroilor. Azi, când în sufletele vii ni se prelinge un sentiment de dureroasă, dar liniștită singurătate, monumentele eroilor ne fac să simțim, cu antenele conștiinței noastre, palpitatea trecutului eroic, a unei vieți mai bogate, care ne alungă orice sentiment de singurătate, de dezamăgire; ne fac să ne simțim mai mulți, mai toți și mai Români.

Alături de monumentele amintitoare de glorie, să creiăm monumentele durerii, și ale do-

liului neamului, pentru că nimica nu exaltează, nu fanatizează, întărește și înverșunează puterile de rezistență ale neamului ca durerea.

Ar fi mult mai răscolitor de energii, dacă, alătura de arcul de triumf, monumentul lui 1 Dec. 1918, s'ar ridica monumentul „3 Dec. 1916”, monumentul exodului, al pribegiei și al surghuinului, care să spună urmașilor toate durerile facerii, dar mai ales să le spună că Bucureștiul a căzut datorită inconștienței criminale a claselor conducătoare și a unor comandanți, cari au căzut cu planurile de apărare în mâinile, lui Makensen; ar fi monumentul prevederii.

Iar la Iași să se ridice „monumentul triunghiului morții”, care să evoce generațiilor clipele acelea de trăire totală a sfintei mizerii, clipele acelea de acceptare totală a tragicului în patetica iubire frățească de atunci, cari toate, toate, s'au îmbiat sufletului românesc ca paharul cu fiere și oțet spre buzele arse și crăpate ale răstignitului de pe Golgota.

Și atunci numai se va putea ști de ce România n'a pierit și nici nu va pieri; nici foamea, nici iarna, nici tifosul, nici Makensen cu toți Xenodulii noștri nu ne-au doborât, ci mai mult ca întotdeauna, ea a fost cum va trebui să fie, în picioare, gata, sfâșiată, însângeraată, despoiată, dar dârză, încăpăținată, făcând mereu față vrămașului și ridicând admirația lumii întregi.

Revizioniștilor cari ne strigă, că tot ce am

câștigat se datorește unui noroc orb, monumentele acestea, cu sutele de mii de morți presărați din valurile Nistrului până într'ale Tisei, vorbi vor ca o mărturie strigătoare la cer că neamul acesta n'a avut noroc și nici nu l-a cerut nimănu, că veșnic 17 sute de ani a fost mănânat de cnutul sorții pe căi fără de noroc; iar sfintele noastre drepturi le-am câștigat numai prin jertfe fără nume.

Din taina monumentelor ne vom împărtași din potirul credințelor și al jertfelor de foc; vom înțelege că în lumea aceasta sunt împliniri ale destinului, cari nu le pot desăvârși nici forța, nici capitalul și nici abilitatea cea mai fină a diplomaților, ci o altă putere mult mai mare, sufletul neamului.

Și pentru sufletul acestui neam, revista „România Eroică” a svârlit ideea „Grădinei Sacre” a satului, a troițelor verzi, a monumentelor vii ale neamului; iar acum, ca și atunci, și ca întotdeauna, de pe aceiaș linie de foc, chiamă românismul să-și ridice altarele trecutului din țărâna în care zac; să ridice monumente și de glorie și de durere; ca eroică și veșnică amintire și ca umbre neîndurate ale muștrării aici și..... și azi..... la răspântii de drumuri și credințe, ca tot atâția luceferi de foc călăuzitori de pași și suflete românești.

Și ele vor fi minunea regenerării sufletului românesc.

Evreii din Ardeal în slujba revizionismului

de I. C. SUCEVEAUNU

Problema evreilor maghiarizați din Ardeal, a fost prea puțin desbătută și prea arareori separată de cea generală, pe țară.

Este adevărat că până la un punct evreii de pretutindeni sunt evrei, toți la fel, dar nu-i mai puțin adevărat că pentru o mai sigură pătrundere în organismul națiunii asupra căreia au tăbărit, evreii își însușesc anumite atitudini, se înregistrează în anumite organizații îngrosând numărul partizanilor anarhiei sau a altor curente ce produc panică și nesiguranță în sânul nației ospitaliere.

Înainte de război, imperiul cu două capete a creat evreilor o situație excepțională, pentru că aceștia s'au transformat în unele părți ale imperiului în agenți dizolvenți ai populațiilor autohtone, a valahilor din Ardeal și a celor din Bucovina în favoarea aparentă a germanismului de o parte și a maghiarismului de alta. Nu-și dădeau seama stăpânilor că evreimea îi sapă și pe ei deopotrivă și că le pregătește mormântul. Opera de dizoluție a evreilor în Ardeal și Bucovina, a produs în adevăr roade bo-

gate. Evreii au pus stăpânire pe bunurile stăpânilor, i-au substituit, le-au cultivat și patentat vițiile, de pe urma cărora valahii culegeau cele mai amare roade. Odată cu dispariția vechilor stăpâniri, nu a dispărut însă și opera dizolventă a evreimei. Cum vechea stare de lucruri îi convenea de minune, ea s'a adaptat ei și a căutat să o perpetueze sub stăpânirea cea nouă. I-a reușit de minune, grație absenței noastre de pe câmpul de luptă. Dela unire încoace, evreimea și-a potențat acțiunea de dizolvare, dar a împrumutat și pe cea de iredentă în favoarea stăpânilor de ieri. Directorul revistei „România Eroică”, în anchetele sale, a verificat pe teren această stare de lucruri, relevând pericolele iminente ce ne pasc.

În adevăr evreii din Ardeal și-au însușit o mare misiune și pe care se străduiesc din răspuțeri s'o îndeplinească: *întreținerea ideii revizioniste* și de dizolvare a valachimei autohtone.

Precum microbilor nu le priește un organism sănătos și viguros, tot astfel jidovilor le este frică de statul neamenințat, fără dușmani în afară, de statul

prea robust și stăpân pe sine. Iată de ce în Ardeal trebuie întreținută ideea nestabilității, nesiguranței, ideea că hotarele reintregite cu jertfa celor mai buni români, nu sunt definitive.

Pe linia aceasta se întâlnesc interesele lor cu cele maghiare și se confundă pentru un moment. Și întâmplarea vrea ca acești evrei cari s'au îmbogățit și se îmbogățesc mereu pe spinarea românilor, sub ocrotirea legilor românești, cu seva însăș, a statului românesc, să aibă și o oarecare afinitate cu ungurii. Le cunosc la perfecție limba, literatura, obiceiurile și caracterul încă din vremea stăpânirii defuncte. Iar ungurii îi prețuesc ca buni agenți de dizoluție, ca buni cultivatori ai vițiilor rasei stăpânitoare și ca buni continuatori ai spiritului destructiv al vechei stăpâniri.

Și astfel astăzi aceste două neamuri s'au năpustit fiecare cu viclesugurile lui caracteristice asupra valahilor ce și-au luat rolul în serios și vor să dureze o țară nouă, o țară tare, precum o arată tinerețea ei. Lucrul acesta supără pe ambii vrășmași și ca antidot cultivă acțiunea dizolventă și „revizionismul”. Spre ținta finală au apucat-o însă pe drumuri ocolite, cotite și camuflate uneori, alteori separate. Ponegrirea, înjosirea, discreditul, minciuna și fătarnicia le servesc însă ca arme și unora și altora.

Evreii maghiarizați din Ardeal, vorbesc românește numai când trebuie să ne pociască limba, altfel vorbesc ungurește și în familie și pe stradă; ne citesc literatura numai pentru a se informa unde trebuie să întărească frontul și pentru a descoperi pe „huligani”; scriu în limba noastră numai când vor să o offenseze și să samene idei de anarhie în gândire și faptă.

Departate de noi dorința ca acest neam, care a contribuit din răspuțeri la schingiuirea românilor ardeleni, care a luptat cu aur și argint greu pentru împiedecarea unirii tuturor românilor, care ne urăște din toate puterile, în timp ce ne exploatează ca pe niște coloniști netrebnici, să ne vorbească limba și să ne inobileze cu arta și literatura lui. Păzească Dumnezeu! Ne ajunge cu ceeace ne oferă zilnic jidovimea din vechiul regat! Ne ajunge! Dar acești evrei ar putea foarte bine să vorbească și să gândească în limba lor. Astfel ar prezenta pericol numai dintr'un singur punct de vedere: Ca evrei. Cred că această pretenție a noastră nu este o absurditate. Ar câștiga și ei, am câștiga și noi. Străzile cari mișună de evrei necontrolați de nimeni, n'ar mai părea străzi din pusta maghiară, amintirile trecutului nu ne-ar mai biciui obrazul la fiecare pas. Dar vedeți, ei știu asta și tocmai de aceea o fac. Zi și noapte umplu străzile sfidându-ne cu impertinența și cu ridicarea la rangul întâiu a limbii lui Arpad. Firmele și le scriu în limba maghiară; la oficiile statului forțează pe funcționari să le răspundă în limba maghiară, în localurile publice ațesează gesturi; comandă cântece și dansuri ungurești; chioșcurile ațesează numai literatură iudeizată, maghiarizată, revizionistă sau pornografică. Publicațiile curat românești le refuză cu dispreț sau le urcă în pod, chiar în ziua sosirii, pentru a le scoate astfel din circulație. Presează autoritățile să aplice cenzura oridecâteori vr'un român se atinge prin scris de câte un jidănaș „tabu”, în timp ce ei scriu ce vor în ungurește și-și

trimit otrava și peste hotare ca să li se cunoască „zelul” de care speră să facă uz vreodată. Căci acesta este scopul final. Toate sunt polițe trase în contul Ungariei revanșarde și a dizolvării statului român.

Prin educația ce o dau copiilor lor, jidovii maghiarizați din Ardeal, îi învață limba pusteii încă din leagăn. Acești fii de viperă spun apoi fără șfială că sunt Unguri. Și Unguri fiind, știm ce idei vor nutri și în viitor pentru țara noastră care-i hrănește și-i îmbogățește în mod rapid și fără risc.

Dacă vom reaminti apoi că fabricile din Ardeal (ca și de pretutindeni de altfel) sunt toate în mâna evreilor și că aceștia îi ocrotesc pe unguri mărind numărul lor și permițându-le să creieze nuclee revizioniste, cum a fost cazul cu fabrica I. R. T. I. dela Mediaș, și că pe români îi concediază în massă (aceeaș fabrică), vom vedea că nu mai rămâne nici cea mai mică indoială asupra sentimentelor ce le nutresc pentru țara noastră.

Așa fiind, se impun măsuri grabnice de triere și punere sub observație permanentă a acestor evrei, cari prin atitudinea lor încurajează o mișcare periculoasă, tocmai la granița cea mai pândită a țării. Libertățile de veșnică intrare și eșire fără nici un control, din orașele fără apărare, trebuiesc limitate, căci astfel ei aduc și răspândesc știri tendențioase și sunt mereu la curent cu măsurile de ordine ce se iau la graniță, sau cu slăbiciunile noastre în anumite părți ale Ardealului. Au dat prea multe dovezi de necredință, pentruca temerea noastră față de ei s'o limităm la aceea ce o avem față de orice evreu. Evreii din Ardeal au servit în totdeauna cauza maghiară și cu atât mai mult astăzi când văd în reintregirea granițelor și în voința noastră navalnică de a le stăpâni prin noi inși-ne cel mai mare pericol pentru ei.

În Ungaria grofilor, a conților și a latifundiilor deocamdată o reacție din partea poporului de jos nu se poate întrevădea, deci liniștea paraziților este asigurată. Iată ce nu găsesc evreii dela noi, și cu atât mai vărtos cei din ținuturile Ardealului, unde populația se bucură de o stare materială mai bună și unde procentul analfabeților este cel mai mic. Aceasta este o prevestire pentru ei, este un semn că ciusul răfueților a sunat.

Datoria noastră este să deschidem ochii la timp pentruca evenimentele să nu ne surprindă. Căci să se știe, primii „Unguri” cari cer revizuirea granițelor românești sunt evreii maghiarizați, și numai în al doilea rând vin grofii dela B.-Pesta și pleava umană din cuprinsul hotarelor noastre.

Ordinea așezării articolelor, în paginile revistei, este în funcție de condițiuni tehnice.

Revista apare la 20 a fiecărei luni. Colaboratorii sunt rugați să ne trimită manuscrisele până la 10 ale lunii, spre a putea fi publicate. Toți câți împărtășesc credința noastră, găsesc între noi un loc de muncă.

Căutăm colaboratori și corespondenți în toate orașele din țară. Acei cari doresc să colaboreze cu noi, sunt rugați să scrie directorului revistei.

Alegerile, Sărbătorile și Clasa de mijloc românească

de ȘT. PENEȘ
Secretarul Centralei Reuniunilor

Țara noastră se găsește de prezent într'o mare fierbere electorală. Patimile omenești nu mai cunosc margini în goana după partizani, iar alegătorul nu-și poate închide ușa pe urma pețitorilor de voturi.

Ca observator situat deasupra acestui zbucium — pe lângă ocupația zilnică, — văd, aud, citesc, și contemplez lupta electorală în plină desfășurare. Manifeste de toate mărimile, și de toate culorile împânzesc țara, zidurile și gardurile. Apeluri fierbinți către Frații Plugari, Frații Muncitori, iar la oraș către Cetățeni, încearcă să scoată în evidență ce n'a făcut guvernul, și se laudă, ce vor face dânsii, dacă vor obține puterea — apoi încheie cu imperativul: *votați semnul nostru singurul ducător la izbândă.*

Toți propagandiștii își găduesc, că vor aduce popoului fericire și îndestulare. Nici unul nu spune; *mă voi căpătui în slujbe gros-plătite.* Cât vă privește pe voi, alegătorii, cu ne-ăsare voi chibzui, dacă mi se va cere, pentru noi sinecure și procopseli noi, taxe, noi adausuri și simplimente de dări, pe spatele popoului. Voi inventa în aceleași scopuri noi îngrădiri de libertate, urmite de sancțiuni strașnice!

Să ne oprim un moment, din alergătura zilnică, și să examinăm rostul, scopul și costul alegerilor.

Constituția spune: *națiunea este suverană, asupra soartei sale, hotărând prin reprezentanții aleși.* Frumos, senin și admirabil scris în legea legilor.

Realitatea. Zbuciumul de sus, plus aldămașurile, ospețele și banii dați pentru încurajarea oamenilor cu trecere. Cât costă astfel de alegeri?

Pentru județul Cluj s'au depus 6 liste. Să luăm, într'o Duminecă sau sărbătoare pentru un partid 25 de automobile à 1200 lei face 30.000 lei. 75 de propagandiști à 200 lei, face 1500 lei. Avem 6 Dumineci și sărbători în campania actuală de alegeri. Fiecare vizită în județ trebuie socotită separat cu 10.000 lei. Rezultă $30.000 + 1500 + 10.000 = 41.500 \times 6 = 249.000$ plus manifeste de 30.000 = 279.000. Aceasta de 6 ori, căci sunt 6 liste, obținem o cheltuială de 1.674.000. La aceste cheltuieli de propagandă se adaugă cheltuielile oficiale: buletine de vot, cărți de alegător, deplasări, diurne și altele, care se ridică la circa 1½ milioane lei pe județ. La 71 de județe ar eși o cheltuială de 225 milioane 535.400 lei. Rotund un sfert de miliard.

O altă întrebare. Pentru ce se îmbulzesc frunții la putere, cu atâta sete? Ca să ferească țara?

Cunoscute fiind răspunderile împreunate cu funcțiunea de deputat și de ministru, ar trebui oamenii să fie rugați să primească asemenea mandate, nu să se bată între ei, care să pună mâna mai degrabă pe un mandat.

Comparând fierberea, tulburarea ce se produce în popor, plus enormele cheltuieli ce se fac pentru ca cei aleși să gonească și mai nesățioși după căpătuiala personală, credem că suntem îndreptățiți să ne întrebăm, dacă mai au rost alegerile, așa cum se fac? și dacă bine au făcut Mussolini și Hitler, că au terminat cu mascarada alegerilor?

Cu acest sfert de miliard de lei, ce se cheltuiește în alegerile actuale, Centrala Reuniunilor ur organiza aprovizionarea publică pentru toată țara.

Anul acesta s'a întâmplat, ca sărbătorile Crăciunului, să cadă între alegeri. Imnul ingeresc, cântat la peștera din Vifleem, — de astă dată — nu găsește aplicare la noi în țară.

„Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu!

Pe pământ pace, între oameni bună învoire!”

Între oameni nu este bună învoire, iar pe pământ nu este pace!

După cele spuse în legătură cu alegerile și cu sărbătorile, revenim la adevărata temă, pentruca să facem legătura între aceste evenimente și situația clasei de mijloc, de limba și legea românească.

Din articolele precedente, și din starea de fapt, vedem și simțim, că ne lipsește aproape cu totul clasa de mijloc românească, — pereții edificiului nostru social — deoarece, comerțul, meseriile, industria, finanțele și munca bine plătită, sunt în mâinile streinilor, și mai ales ale jidanilor.

Am constatat, că pe lângă desinteresul guvernanților față de importanța problemei clasei de mijloc românești, a contribuit la situația actuală, pe lângă complicitatea anumitor cercuri funcționărești, ajutate de politicieni, și lipsa de organizare și de solidaritate a meseriașilor, a comercianților și a muncitorilor români, cari se lasă ademeniți de partidele politice, se avântă în adunări de propagandă, aduc jigniri celor dela guvern, și câștigă în loc de sprijinul și concursul acestora, persecuția și răsbunarea lor.

După ce noi românii suntem puțini în comerț, în meserii, în industrie, în finanțe și muncă, suntem și divizați, fie în diferitele partide politice, fie în diferitele organizații profesionale, cu scopuri și aspira-

țiuni diverse. Urmarea firească a acestor stări este, că guvernul se va desinteresa de soarta clasei de mijloc, cu toate intervențiile și stăruințele Centralei Reuniunilor, singura reprezentantă legală a acestei clase. Streinii care se știu acomoda împrejurărilor, cari sunt solidari și disciplinați, vor continua să obțină toate avantajile, toate favorurile, toate furniturile dela stat și autorități și toate cumpărăturile dela publicul românesc.

Își poate da seama oricine, cu câtă strângere de inimă vedem, cum părinții, căci ei au mai multe îndatoriri față de copii, își dau banii firmelor streine, fie pentru bomboane, prăjituri ori jucării, fie pentru haine, încălțăminte ori alte obiecte reclamate de sărbători. Dacă aceste cumpărături de sărbători s'ar face la negustori și la meseriași români, ocolind pe streini, ar rezulta un favor imens pentru neamul românesc.

Reproduc aici — articolul meu publicat în „Tri-buna Noastră”, — în legătură cu acest subiect fiind de mare actualitate:

Serbătorile și banul Românului

Vin sărbătorile! Vin cu grabă, și cu multe, multe griji! Cine nu știe, că începând cu Sfântul Nicolaie, continuând cu Nașterea Domnului și încheind cu Anul Nou, părinții copiilor, — de ei ne ocupăm, pentru că ei au mai multe obligamente, — sunt chemați să facă față la o serie întreagă de cheltuieli, cadouri și jucării de Sfântul Nicolaie, haine, încălțăminte, alte jucării, cumpărături pentru Crăciun și pentru Sf. Vasile. În acest scurt răstimp de o lună de zile, Românul cheltuiește aproape un sfert din bugetul anual. Pe noi ne interesează, în al cui buzunar intră enormele sume de bani, ce se cheltuiesc de Români în răstimpul, din ajunul Sfântului Nicolaie și până la Sfântul Vasile?

Banul agonisit cu atâtea greutate, alergături, economii, de multe ori trecând peste cele mai elementare necesități ale zilei, formează o parte însemnată din patrimoniul național. Trecând banul din mâna Românului, în pungă streinului — a jidanului, a maghiarului sau altei minorități — pe lângă o simțită diminuare a patrimoniului național, el devine o armă periculoasă în contra propriei sale ființe.

De cine și cu ce bani se subvenționează în mare măsură mișcările socialiste, comuniste, revizioniste, anarchiste și sectare? Cu banii colectați de streini, dela Români care nu-și dau seama de importanța banului eșit pe cumpărături, din patrimoniul național. În țara noastră neexistând o societate a consumatorilor, nu există nici conștiința importanței banului, precum nu există nici prevederea catastrofei ce ne pregătim noi Români, cumpărând dela streini.

Voi fi întrebat: ce este de făcut? Timpul fiind scurt pentru a organiza izvoare de cumpărare românești? Întrebarea este foarte bine pusă, și voi căuta să răspund. Dacă ne-am dat, perfect seama de importanța banului, agonisit în condițiunile arătate, și

am înțeles pericolul ce rezultă din înstreinarea lui, — până ce ne vom crea centrele de aprovizionare românești, — nu rămâne alta de făcut decât să ne reducem cheltuielile, exclusiv la cumpărăturile ce le putem face dela firme românești și să ne lipsim de tot ce ne oferă firmele jidovești sau de alt neam!

În acest caz să nu cumpărăm, nici jucării, nici bomboane sau prăjituri, nici haine, nici încălțăminte, nici alte obiecte dela firmele jidovești sau neromânești.

Din banii economisiți, prin faptul că ne-am redus cumpărăturile numai la ce putem avea dela firme patronate de negustori sau meseriași, de limba și legea românească, să căutăm a crea centre de aprovizionare pe cartiere, pe bază cooperatistă pentru a înceta, odată pentru totdeauna, să alimentăm cu produsul muncii noastre pe toți vrăjmașii neamului și țării românești.

Încheind acest articol, apelez la marele public românesc; cu toată căldura inimii mele, de a examina cu atenție, din cuprinsul celor de mai sus, rostul și importanța banului românesc. Înțelegând rostul banului, să nu-l înstreineze făcându-și cumpărături la firmele jidovești sau neromânești. Și în fine să chibzuiască crearea de centre de aprovizionare românești, pe bază de cooperație, pentru a ne scutura jugul robiei economice, ce ne apasă grumazii, să consolidăm clasa de mijloc, de limba și legea românească, să reromanizăm orașele noastre înstreinate, și să grăbim înfăptuirea idealului:

România a Românilor!

Doresc tuturor cetitorilor revistei „România Eroică” Sărbători vesele, și An Nou fericit!

Doresc, ca problema clasei de mijloc de limba și legea românească să fie îmbrățișată, studiată și susținută după cuviință, atât de conducătorii țării, și ai Bisericii, cât și de marele public românesc!

Doresc, ca negustorii, meseriașii, funcționarii, și muncitorii români să-și strângă rândurile în Reuniuni profesionale încadrate în Centrala Reuniunilor, cu sediul în Cluj, să se ridice deasupra îngrăditurilor politice de partid, apoi, prin solidaritate, prin disciplină și ierarhie, să formeze adevărata armată economică a țării, peste care să nu poată trece nici guvernul, nici politicienii și nici românii inconștienți!

Revista „Sfarmă Piatră”, a scos zilele acestea un almanach, primul almanach naționalist în țara noastră.

E o lucrare de artă care rivalizează cu tot ce s'a făcut mai frumos la noi în genul acesta, dar e mai ales o carte utilă. În afară de planșele în culori (picturi, desene, portrete), „Calendarul Sfarmă Piatră” (250 pagini) cuprinde: bucăți literare; date statistice în problema românizării; informații ample despre mișcările naționaliste din întreaga lume; informații și documente în legătură cu francmasoneria; articole și dări de seamă despre mișcarea legionară, național-creștină, iorghistă, etc.

Recomandăm cu toată căldura această prețioasă lucrare cititorilor noștri.

Memento pentru sărbători

Nu vorbe, ci fapte.

A spus în corpul revistei, că sărbătoarea nu este pentru a îmbuiba organismul, ci pentru a te reface spiritual este. Fericit cel ce este în stare să se refacă în decursul răgazului ce îi oferă o sărbătoare. Cea mai bună odihnă și reconfortare e aceea care ne reînarmează pentru lupta vieții. E refacerea întregului organism spiritual, zdrențuit de luptele de fiecare moment, cu mizeriile fizice și morale ale mediului care ne înconjoară. Dacă n'ar fi sărbătoarea, ne-am prăbuși în neant.

Noi am mai spus că „România Eroică” nu scrie pentruca să scrie. Ne-am pierde energia și viața în zadar; să lucreze alții ca figuri decorative; noi disprețuim asemenea ocupațiuni. Noi scriem pentruca să determinăm refacere spirituală, curente sănătoase de gândire și acțiune, fermentațiune și afirmațiune în toate domeniile vieții naționale.

Sunt zile de sărbătoare. Să se gândească cetitorii noștri; să mediteze adânc și să găsească în ei înșiși mijloacele cele mai puternice de reacțiune în contra relelor cari ne rod.

Reproducem mai jos, ca un memento și ca un îndreptar, crâmpie din cece am susținut dealungul celor șapte numere ale revistei ce au apărut până acum.

„Vrem să constituim un izvor, care să alimenteze curentul de regenerare, care să pătrundă ca apa prin nisip și să transforme pe nesimțite, totul în jurul nostru.

„Vrem război contra materialismului, contra acelor cari îl cultivă și-l alina. Iează, finând în stârpiciune, prin opera lor nefastă, țara și neamul.”

„Secuții să fie recunoscuți ca minoritate deosebită de Unguri, cum îi socotește le altfel și tratatul de pace dela Trianon.

„In recensământul ce se va face în 1940 Secuții să fie introduși în rubrică aparte, cum sunt și celelalte minorități: Unguri, Nemți, Ruși, etc.” Din nr. 1

„Care poate fi situația țării noastre într'un eventual război, când deținătorii industriei, ai comerțului, ai finanțelor și ai muncii își vor vinde serviciile inamicului?” nr. 3

„Să creem din Macedonci, din toate elementele valoroase și expuse pieirei din interior și de dinafară, armate puternice în toate ramurile de ocupațiune, cari să naționalizeze și să pună în valoare bogățiile țării, scoțând din funcțiune și eliminând toate elementele eterogene.” nr. 4

„Când avem în țară milioane de cetățeni dubioși, ori direct periculoși, nu este permis să neglijem comoara noastră de peste hotare.”

„Actualmente granițele țării sunt închise pentru ei, pentru ca să rămăie larg deschis pentru toate elementele parazitare și destructive cari ne cutropesc și ne dizolvă.”

„Ce este altceva Statul național, în actuala înfățișare a vieții internaționale și în lumina ideilor astăzi călăuzitoare în manifestările agregatelor umane, decât Statul acela în care națiunea majoritară ce-i dă numele, are o nediscutată și nedesmințită întietate, în ordinea politică, în cea economică și în cea spirituală?”

„Opera iudeică de distrugere nu e numai în ordine materială. E mai presus de toate în ordine morală, spirituală: Ea distruge corpul și sufletul. Destrămarea morală se ține mână în mână cu cea fizică.”

„Nația românească, făuritoare, susținătoare a statului român, nu mai poate tolera, ca spionii, trădătorii și jefuitorii din marele război, să fie beneficiarii tuturor bogățiilor țării, iar Românii, să le fie robi, nedreptățiții, flămânziți, protestatari în propria lor țară!”

„Unde românul a părăsit mercantilismul de import, infiltrat de clasa lui conducătoare, și s'a născut a doua oară în neamul lui, a reperiat victorii în adevăr impresionante. Ele dovedesc că nu suntem neam de lași, ci neam de eroi.”

„Un ostaș conștient de rolul lui, moare pe parapet. Numai cu asemenea ostași se câștigă victoriile. Intreaga națiune trebuie deci pregătită de război și orice individ pus într'un post trebuie să știe să moară în focul luptei: român pentru român; în stăpânire totală pe pământul patriei.”

„Popoarele cari nu câștigă războaiele în timp de pace, nu le vor câștiga nici în timp de război.”

„Fără a ne referi la vremuri trecute, e locul să constatăm că și azi învățătorii sunt oameni de mari sacrificii. Căci ce altceva înseamnă, decât apostolat, imensa activitate pe care o desvoltă învățătorii cei mai slab retribuiți dintre toți slujbașii publicii.”

„Să indemnăm pe toți în jurul nostru la fapte cari să implice naționalismul integral, pășind cei dintâi la exemple.”

„Români, ajutați-ne ca să ținem sus și să ducem la glorie steagul ce am desfășurat în capitala Ardealului, steag care este deopotrivă al vostru al tuturor. Să dovedim străinului hrăpăreț că românul nu mai doarme, că el știe să lupte și să învingă. Faceți orice sfortare; strângeți de la mână la mână micul obol, menit să se transforme în granitul pe care se va așeza temeliiile României de mâine.

„Puneți, în toate, inimă, suflet și viață; prin fapte, nu prin vorbe” nr. 5-6

Necesitatea unificării Bisericilor: „Nu e suficient să invocăm religia strămoșilor și să cerem unificări. Principalul e să ne ascuțim simțurile pentruca să auzim, să vedem și să reacționăm, cu toată energia, animei noastre în contra relelor cari rod, atât clerul, cât și societatea noastră laică, în contra suferințelor și scăderilor.” nr. 7

C R O N I C I

✠ Corneliu Șumuleanu

Din Iași ne vine trista veste a încetării din viață a aceluia care a fost vajnicul român și neînfricatul luptător naționalist, profesorul universitar Corneliu Șumuleanu.

Veteran al naționalismului român și unul dintre marii promotori ai noii rededeșteptări naționale, Corneliu Șumuleanu lasă un gol adânc și o mare jale în rândurile noastre.

✠ Arpad Bitai

La începutul lunii Dec. c. a răposat pe neașteptate în Alba-Iulia, prof. Arpad Bitai, învățatul și înțeleptul Secui, care a înțeles să urmeze linia de conduită istorică a neamului său: apropierea de Români. Cu moșteniri atavice, în sânge sau fără ele, a fost cel dintâi care s'a dus la universitatea de vară a prof.-lui Iorga la Vălenii de munte, pentru a învăța bine românește. Mai târziu ascultătorul cursurilor universitare s'a făcut conferențiar la această universitate având el ascultători. Preocupările lui de o viață, scurtă ce e drept, a fost să caute ceea ce ne apropie, ce ne-au apropiat și unit în trecut, pentru a găsi teren de conlucrare pentru viitor. A descoperit foarte mult pe acest tărâm și regretăm nespuse, că moartea haină l-a răpit dela o lucrare de pace și împăciuire.

A lăsat după sine multe lucrări, și ar fi mai scris mult, că era neobosit și avea o răbdare de benedictin.

Il deplânge soția, cu 2 fetițe orfane, a căror educație a luat-o asupra sa prof. N. Iorga, un gest care face onoare relațiilor dintre prof. și ucenic.

„Tribuna Basarabiei”, ce apare în al 5-lea an în Chișinău, sub direcția abilă a d-lui Vas. C. Brăescu, aduce în nr-ii săi din urmă minunate pagini de istorie contemporană. În nrul 239 dela 9 Dec. c. publică între altele prețioase amintiri asupra luptelor tinereții române din 1898, date în congresul internațional studentesc dela Torino, în conflict și atunci cu ungurii. Evocările, scrise cu mult suflet și cu artă de Dr. V. Demetrescu-Brăila, campionul de pe atunci al tinereții universitare, reamintește viu și colorat luptele glorioase date în jurul principiului național, concretizat în stud. ardelean prigonit de guvernul maghiar, Lucian Bolcaș, din jud. Bihor. După ce spune dramatica desfășurare a congresului, care s'a transformat într'o manifestație entusiastă pentru români, autorul, fost ministru, reamintește călătoria triumfală de alungul Italiei, și evocă pe tovarășii de luptă de atunci, și încheie: „Bolcaș, nu știu dacă mai trăiește”... Și i-se pare, că e ultimul supravie-

țitor român al primului congres internațional studentesc.

Facem un serviciu plăcut d-lui Dr. Demetrescu-Brăila de a-i vesti, că Bolcaș trăiește, aici în Cluj, și duce o viață de luptă intelectuală, muncește și azi, modest și sărac, căutând să îmbogățească literatura cu o prețioasă operă istorică statistică, instrument puternic în lupta națională, ce se dădea la Torino, și mai curge și azi. Sperăm, că Lucian Bolcaș va da și dânsul semn de viață colegilor săi de tinerețe. (Dr. I. Dăianu).

Un nou organ de luptă. Primim la redacție No. 1 din noua revistă „Notariatul Public”, organul Uniunii, din nou înființate a notarilor publici din provinciile alipite:

Deși e un organ de brează, în articolul program scris de Dl Dr. Ioan T. Cosma, președintele noii asociații, citim: „între alte multe preocupări profesionale a hotărât conform regulamentului său intern, să contribuie, fie într'o măsură cât de modestă, la desăvârșirea operei de unificare, care este chemată să consolideze situația României întregite”. Tot articolul program ne mai promite în concluzii:

„Revista notarilor publici ce azi pornește la drum, va purta în coloanele sale suflet cinstit, gânduri bune și dragoste de Neam, de Țară și de Rege, aducând contribuția sa, ca bunacredința să fie baza noii codificări.

Ea va fi cuvântul de buna credință al unei instituții cu înalt nivel moral, juridic și social, care este notariatul public românesc”.

În ultimul moment primim No. 2 al revistei. Din datele acestui ultim număr comparate cu datele numărului prim, rezultă că această revistă umple un gol simțit și promite o deveni o viguroasă publicație de breaslă. — Remarcăm, fără a-i împărtăși în totul părerile, articolul „Justiția preventivă și protecția preventivă de drept” al eminentului nostru jurist, Dl Ioan T. Cosma, președintele Uniunii Graie a Notarilor Publici din România, pentru claritatea și utilitatea expunerii.

„Canonicii”, de Dr. Victor Bojor. Harnicul consilier al eparchiei române din Cluj, canonicul Dr. V. Bojor, a mai scos o carte valoroasă în șirul lung al publicațiilor sale foarte numeroase. Sub titlul „Canonicii”, a adunat într'un volum de peste 270 pag. biografiile tuturor canonicilor ce i-a avut parohia de Cluj—Gherla în cursul celor 80 ani de activitate. E o lucrare de mare preț, produsul unor cercetări și adunări de date asupra alor 24 personalități de seamă ale bisericii unite cu Roma din această unică eparchie a Gherlei, mutată acum 7 ani în Cluj, începând cu Macedon Pop, n. 1809, și sfârșind cu Ion Agârbiceanu, n. 1882. Biografiile acestea ne arată nu numai oameni ai bisericii, ci și factori ai vieții culturale a Românilor ardeleni, cari au muncit uneori în cel mai înțelenit ogor al culturii românești

CRONICI (continuare)

„Canonicii”, de Dr. Victor Bojor. Harnicul consilier al episcopiei române din Cluj, canonicul Dr. V. Bojor, a mai scos o carte valoroasă în șirul lung al publicațiilor sale de artă numeroase. Sub titlul „Canonicii”, a adunat într-un volum de peste 270 pag. biografiile tuturor canonicilor ce i-a avut parohia de Cluj—Gherla în cursul celor 80 ani de activitate. E o lucrare de mare preț, produsul unor cercetări și adunări de date asupra unor personalități de seamă ale bisericii unite cu Roma din această unică episcopie a Gherlei, mutată acum 7 ani în Cluj, începând cu Meșterul Pop, n. 1809, și sfârșind cu Ion Agârbiceanu, n. 1882. Biografiile acestea ne arată nu numai oamănii bisericii, ci și factorii ai vieții culturale a Românilor ardeleni, cari au muncit uneori în cel mai înțelenit ogor al culturii românești în părțile celei mai crâncene iobăgii materiale și spirituale a județelor din nordul Ardealului. Multe ne descopere colțarii de lupte crâncene și de biruințe morale, necunoscute, dar glorioase.

Opera face cinste autorului, care și-a prețuit prestigiul colegiului din care face parte. Ce ar fi dacă în toate eparhiile ar fi câte un Bojor, care să adune în mănunchiu literar memoriile fraților săi în Domnul? Ar fi foarte frumos!

Primim la redacție o viguroasă, revistă naționalistă: **„Sfarmă-Piată”** anul al III-lea No 107, director Al. Gregorian, cu un bogat și variat material în proză și în versuri, cu ilustrațiuni artistice în text. Remarcăm articolele: „Ieslea nașterii tainice” de Dl Nichifor Crașin, „Interview cu un diplomat bolșevic...” de Dl Al. Gregorian, „Prag de reculegere” de Dl Pan. M. Vizirescu, „Cum ingenunchem” de Dl Ovidiu Pașca, „Nemuritoarea poezie a creștinismului” de Dl Horia Nițulescu, „Absența conștiinței de nearmă” de Dl Septimiu Bucur; un fragment din romanul „Noi vrem Pământ” de Dl Cezar Petrescu, etc. etc. Publică versuri Dni: Aron Cotruș, Petre Paulescu, Dan C. Bălțeanu. Apoi avem: Note, polemici, infierări, etc.

Revista aceasta, de puternică afirmațiune românească, nu ar trebui să lipsească de pe masa niciunui intelectual român.

„Vestul Medical” anul al II-lea, No. 12 Decembrie 1937 — sub direcția Dlui Dr. I. Glăvar ne sosește cu studii remarcabile de specialitate scrise de: Docent Dr. L. Daniello (Cluj), Dr. Marius Hângănuț, Dr. Corneliu Direscu și cu un material variat și cu atât mai folositor. — Revista, încheind anul, ne dă și Tablou de materie pe anul 1937.

O lacună a statisticii noastre. În nrul cu data de 20 Dec. c. a Universului, d-l Rom. Seișanu constată într-un remarcabil articol o lacună regretabilă în statistica oficială a României, care este o gravă falsificare. În numerotația populației lipsesc Secuții, cel mai important popor minoritar din țară. Sunt notați Huzulii, Găgăuții, dar lipsesc Secuții. Asule disparente, fărmituri de curiositate, ca Găgăuții, Lipovenii, sunt ținuți în seamă, dar Secuții nu. Ei sunt sacrificați Ungurilor.

Ori cât de târziu se face această îndreptare de o capitală importanță, o salutăm ca o măsură binevenită. De un an de zile am lansat chiar prin Uni-

versul, strigătul că Secuții nu-s Maghiari și nu trebuie confundați, și ne bucurăm, că în fine, organul puternic al presei naționale, își însușește acest strigăt! Oficiul de statistică, ori cât de târziu, trebuie să revie și să repare fatala greșală. Să înregistreze separat pe Secuții de Unguri. Așa a fost totdeauna și în Ungaria, cu cât mai mult trebuie să fie în România, unde tratatele de pace prevăd întru ocrotirea minorităților măsuri speciale numai pentru Sași și Secuții, — nimic pentru Unguri!

Vom menține la ordinea zilei chestiunea și nu vom dezarma până ce adevărul nu va fi înregistrat și la oficiul de statistică!

Dr. I. D.

„Ghiocelul”, frumoasa revistă a elevilor liceului din Târgu-Mureș, apare încheind un an de activitate, pe care-l contează prof. Jac. Timiș, conducătorul acestui organ. Se remarcă din acest număr Ion Cutova, cu „Carpatul și Pindul”, în felul poemului lui Alexandri, a cărui chip decorează coperta: „Balcanul și Carpatul”. Tinerul macedonean cu simț pentru poezia clasică evocă în convorbirea celor doi reprezentanți ai neamului vremuri istorice:

„Nerăbdători și-n ai tăi codri s'au răscolat

Asan și Petru.

Stîrpind potopul asiatic luară 'n mână

falnicu sceptru;

Atunci din Nistru pân' la Tisa și dela

Dunăre 'n Balcan

Bătea acelaș sânge 'n vine, acelaș suflet

de Roman”...

Din „Sonetele cu ghiocci”, reținem această strofă potrivită:

„Dragi ghiocci! Colinde 'nflorite!

Voi mândru încingeți cu brăuri de salbe

Dumbrava și bercul în somn adormite,

Cântând din colinda cu „florile dalbe”...

„Ghiocelul” junimei din Timiș, are acum imitatori în Gherla și Oradea. În tot cazul ne bucurăm ca față de mania exageratului sport se cultivă în tineretul ce se ridică și preocupări spirituale, și că chiar în mugurii lor sufletești se simte ceva sănătos, departe de „poezia” bolnavă a decadenței. Viața reîntră în normal și revine la tradiția sănătoasă.

„Dacia Istorică” nr. 3, apare cu acelaș bogat material instructiv, datorit tot condeiului harnicului său director Iosif Schiopul. Abon. 400 lei anual. — Adresa: Cluj, str. Coșbuc 7.

„Reînvierea” A început să apară la T. Mureș, o revistă serioasă, de concepție largă și profundă. Numărul de începătură aduce articole grele de idei semnate de nume consacrate, ca G. Popa-Lisceanu, Nic. Sulica, Aur. Filimon. Director e Gh. Tărnăveanu, redactor G. Belea. Coperta poartă un desemn simbolic cu proiecțiuni din veacuri. Columna lui Traian, Legionari străbuni, meniți „să vegheze ultimile vestigii ale ctitoriei romane, amintind obârșia noastră, singurele opere rămase neatînse de neșatiul timpului și de incapacitatea omenească”. Salutăm cu bucurie apariția „Reînvierii”. Abon. e de 150 lei anual, numerul singurateci 20 lei. Adresa: Bulv. Regina Maria 4.

Redacția și Administrația revistei „România Eroică”
Cluj, str. Vasile Goldiș 18/b - Telefon 14-89

Plata abonamentului e o obligațiune, dela care nimeni nu se poate abate, fără a se comite o incorectitudine. Noi dorim ca distiinșii noștri cititori să ne învâluie în aceeaș dragoste, în care îi învâluim noi. De aceea îi rugăm să fie atenți:

Cei ce nu înțeleg a se abona, să restituie imediat numerile primite; iar cei abonați, să ne trimită abonamentul cu urgența posibilă, pentru a putea face și noi față grelelor obligațiuni ce ne-am asumat.

Petru Alicuciu

noul magazin românesc, CLUJ, str. Regina Maria 44

Vinde cu prețurile cele mai avantajoase: mașini de scris, mașini de cusut, biciclete, motociclete. - Articole electro-mecanice. - Patefoane, plăci, etc.

Atelier pentru reparat mașini de scris, cusut și electricitate

ABRUDAN VASILE

Cel mai mare depozit de automobile de ocazie, motoare și piese de schimb pentru orice marcă. - Singurul comerciant român în această branșă.

Cluj, Calea Regele Carol al II-lea, Nr. 31

PERLOTT

Pastă de dinți
apă de gură
praf de dinți

sunt preparate unice
cu acțiune biochimică

Blănărie românească Iuliu Manea

- Cluj, str. Matei -

Mare asortiment de blănuri.
Serviciu prompt și conștiincios.